Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פּרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 298 | Łódź, Niedziela, 28 grudnia 1930 r. | אכטער יאָהרגאַנג | לאָדז, זונטאָג ח׳ טבת תרצ״א | № 298

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

געשטאָרבען דער לאָרד מעלטשעט

לאָנדאָן, 27. (י.ט.א. טעלעגראַפיש).

דאָ איז געשטאָרבען אין עלטער פון 62 יאָהר לאָרד מעלטשעט.

לאָרד מעלטשעט — סער אַלפרעד מאָנד — איז געווען איינער פון די בעדייטענדסטע פּערזענליכקייטען אין דער ענגלישער אַריסטאָקראַטיע.

אין דער צייט פון קריג האָט ער זיך פעראינטערעסירט מיט׳ן ציוניזם און ביסלעכווייז פערבונדען זיינע פּערזענליכע אינטערעסען מיט דער יודישער נאַציאָנאַלער בעוועגונג.

זייענדיג אַ גרויסער גביר, אַ מולטי־מיליאָנער, האָט ער אויך פערנומען אַ דעצידירענדע אָרט אין דער ענגלישער אינדוסטריע, אַזוי איז ער צב״ש געווען פאָרזיצער פון ענגלישען קאָנצערן פון די כעמיקאַליען־פאַבריקאַנטען.

אין ארץ־ישראל האָט ער לאָקירט גרויסע קאַפּיטאַלען, געקויפט אַ סך באָדען, פּרדסים, געווען איינער פון די הויפּט־בעטייליגטע אין דער קאָנצעסיע פון ים־המלח, און אין דער רוטענבערג־קאָנצעסיע.

בשעתו איז ער געווען מיניסטער אין דער ליבעראַלער רעגירונג פון לאָיד דזשאָרדזש.

שפּעטער אָבער איז ער איבער אין קאָנסערוואַטיסטישען לאַגער, און בעת דער גרויסער דעבאַטע אין פּאַרלאַמענט. צווישען די אינדוסטריעלער מיט די סאָציאַליסטען האָט ער פערטראָטען דעם שטאַנדפּונקט פון די קאַפּיטאַליסטען.

ער איז געווען וויצע־פאָרזיצער פון׳ם ראַט פון דער יודישער אַגענץ, און נאָך דעם ערשיינען פון דעם טרויעריג־בעקאַנטען „ווייס־בוך", האָט ער שאַרף פּראָטעסטירט געגען דעם אומגערעכטען אַרויסטריט פון דער ענגלישער רעגירונג, און דימיסיאָנירט פון זיין אַמט.

אין געוויסע קרייזן האָט מען אין איהם געזעהן דעם שטעל־פערטרעטער פון פּרזָפ. חיים ווייצמאַן. ער איז אָבער לעצטענס קראַנק געוואָרען, און איצט מעלדעט די יט״א־דעפּעשע וועגען זיין טויט.

זיך געשלאָסען די וועלט־קאָנפערענץ פון „צעירי ישראל"

בערלין, 27 (יט״א טעלעגראַפיש).

דאָ האָט זיך געשלאָסען די וועלט־קאָנפערענץ פון „צעירי ישראל".

עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אַז ס׳זאָל צוזאַמענגערופען ווערען אַ וועלט־קאָנגרעס פון דער אָרטאָדאָקסישער יוגענד.

אַראַבישע כוליגאַנעס

בעפאַלען די מתפּללים ביים כותל־מערבי

ירושלים, 27 (יט״א טעלעגראַפיש).

היינט איינדערפריה איז פאָרגעקומען אַן אינצידענט ביים כותל־מערבי.

אַ גרופּע אַראַבישע כוליגאַנעס האָבען בעוואָרפען די מתפּללים מיט שטיינער.

2 ישיבה־בחורים זענען פערוואונדעט געוואָרען.

דער אַראַבישער פּאָליציאַנט, וועלכער האָט געהאַלטען די וואַך ביים כותל־מערבי האָט נאָכגעיאָגט די כוליגאַנעס, אָבער ער האָט זיי נישט געפּאַקט.

מזל־טוב צו דער זילבערנער חתונה פון אונזער חשוב׳ן פר״ז

ה׳ דוד שמולעוויטש מיט זיין פרוי ריזעל

גראַטולירען און ווינשען, אַז זיי זאָלען דערלעבען בתוך רחבה מיט זייערע פאַמיליעס צו פייערן זייערע גאָלדענע חתונה.

די פערוואַלטונג פון באַלוטער שוהל און גמילת־חסדים־קאַסע

הערשל זילבערשאַץ און פרוי, סענדער האַכמאַן און פרוי, הענ״ך שערס נס־י און פרוי, שמואל פרימאַן און פרוי.

צו דער חתונה פון אונזער ל. קוזין

אלתר בנימין זילבערמאַן

מיט פרל. לאה גאָלדשטיין

גראַטולירען הערצליך און ווינשען לאַנגע געזונטע גליקליכע יאָהרען.

קוזין מאָנעס שוואַרץ און פרוי.

צו דער חתונה־פייערונג פון פר״ל

בעלא פעלד מיט ה׳ לאַזאַר שאַדבורסקי

וועלכע איז פאָרגעקומען נעכטען שבת, דעם 27 דעצעמבער 1930 אין פּאַריז, גראַטולירען הערצליך און ווינשען זיי א גליקליכעס צוזאַמענלעבען

עקיבא גרינבוים און פרוי

צענטראַלער סוחרים־און פאַבריקאַנטען־פערבאַנד

אויף לאָדזער וואָיעוואָדזשטווע (פּעטריקאָווער 10).

מיר מאַכען בעקאַנט אַלע אונזערע מיטגלידער, אַז דאָס אויסצאָהלען פּאַטענטען אויפ׳ן יאָהר 1931 ענדיגט זיך דינסטאָג אָוונט, דעם 30־טען ד. ח.

כדי צו פערמיידען א געדראַנג, בעטען מיר וואָס פריהער זיך צו מעלדען אין אונזער פערייניס־קאַנצעלאַריע אין די ביורא שעה׳ן פון 9–2 בייטאָג און פון 7–4 אָוונט.

ביים איינצאָהלען דאַרף מען מיטברענגען די פּאַטענטען פון 1930 י.

באַמערקונג: ווי עס ווערט פאָר דער לעצטער אָקילניק פון דער איזבא סקאַרבאָווא, מוז דער טערמין פון אויסקויפען פּאַטענטען נישט פערלענגערט ווערען

Doktór KLINGER

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט ווענערישע און האַר־קראַנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 אין פון 5 ביז 8 אָוונט

אין „לעטשניצע פּיעטריקאָווער 62" פון 1 2 נ״מ.

קינדער־היים „הערצליה" (צעגעלניאַנא 75)

היינט, זונטאָג 4 נ.כמ קומט פאָר אין לאָקאַל פון פרויען־פאַראיין „ו. י. ז. א." שענקעוויטשאַ 26

אַטראַקציאָנעלע

חנוכה־פייערונג

דאָס פּראָגראַם ווערט אויסגעפיהרט דורך קינדער פון דער קינדער־היים „הערצליה"

עכט נור אין אָריגינעלע שאַכטעל בעמערקונג! זאַפּראַווע אויף דער וואָג אַרבייטען מיר נישט. וואַרפט זאַלכע אַב אַלס פאַלשע סחורה

דאַנקזאָגונג.

די תלמוד־תורה „מחזיקי אמונה" (פּעפּער־נאַס 17)

דריקט אויס איהר הייסען דאַנק די אַלע, וואָס זענען בייהילפיג געווען ביים איינאָרדנען דעם חנוכה פעסט, ווי אויך אַלע, וואָס האָבען געשפּענדעט געלד אָדער זאַכען צום בעפעסט ליובת די 300 אָרעמע קינדער, ווי אויך דאַנקען מיר הרב דוב פרידעל און ר׳ דוד הערש זילבערשטיין פאַר זייערע הייסע רעדעס.

די פערוואַלטונג.

לאָדזער יודען אויפמערקזאַם!

דערמיט מעלדען מיר, אַז די בעוואוסטע קינסטלער די מוזיקער

ברידער טויבע האָבען זיך ווידער פעראייניגט

און איהר געעהרטע ה״ה מחותנים האָט די גוטע געלעגענהייט צו פערשאַפען גרויס תענוג אייערע ליבע געסט!

די ברידער טויבע, וועלכע פיהרען אויס די נייעסטע שלאָגערס און די שענסטע קאָמפּאָזיציעס זענען שוין גענוג בעוואוסט און בעקאַנט דעם יודישער געזעלשאַפט — מען דאַרף נעהמען נאָר אַכט. אַז די מוזיק קינסטלער

ברידער טויבע זענען ריין פון חילול שבת און זיי האָבען דעריבער טאַרצונג!

ווילט איהר נאָך ווייל פערשען אייערע גסט? ווילט איהר בעשיינען אייערע שמחות? ווילט איהר האָבען פערגעניגען? מעלדעט תכף פּינקטליך דעם זמן חתונה ביי די ברידער טויבע אויף איינע פון די פאָלגענדע אַדרעסען:

כ. טויבע נייע צעגעלניאַנא 22, י. טויבע אל. 1 מאי 18

אַנמעלדונגען ווערען אָנגענומען טעגליך (חוץ שבת און ימים טובים) פון 9–11 פריה און פון 4–6 אָוונט. איהר קאָנט אויך אונז מעלדען דורך אַ פּאָסט קאַרטעל.

באַמערקונג: מערקט פערזיך

דעם טיפסטען בייליייד דריק איך אויס דעם ה׳ גרשון וויניאַצקי און פרוי צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער מוטער

פרימעט נ. ע.

זייט געטריסט!

סאַלעק נרינבערג.

דעם 26־טען דעצעמבער 1930 איז געשטאָרבען אין ביכאָוו (רוסלאַנד) און דאָרט צו קבורה געקומען

יחיאל בן ר׳ ליוויק ז״ל קאַפּלון נ. ע.

אין עלטער פון 78 יאָהר

וועגען דער טרויעריגער בשורה טיילען מיט די נישט אַנוועזענדע אין לאַנד

פרוי, ברודער, זוהן, טעכטער, שנור און אייניקעל.

זוהן, שנירס, אייניקלעך און פאַמיליע

אַ שטוב מיט אַ קיך

אָדער איין גרויסע שטוב זוך איך צו דינגען אין דער געגענד פון דרעווּ־נאָווסקאַ, פּאָדזשעטשאַ און לוטאָמירסקאַ. באַ זאָרגע זיך צו ווענדען צו

בערלינסקי

קאָנסטאַנטינער 9

Uczenica VII-ej klasy

udziela lekcyj, tanio. Może być za objady. Dowiedzieć się: KAUFMAN, Narutowicza 25, poprz. of., I p.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש געשטאָרבען אין עלטער פון 53 יאָהר מיין ליבע פרוי, אונזערע טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ״ע אסתר ליבה וואָלפסאָן

אשת ר׳ שמאי נ״י

(געבוירענע גוימאַרק)

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער־הויז, ציגעל־גאַס 49. וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיף טרויערנדע הינטערבליבענע.

די נאהענטסטע סעסיע פון פעלקער-בונד

וועט בעשט'מען דעם טערמין פון דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ, און בעטראכטען די אנקלאגע פון דייטשלאנד געגען פוילען

גענף, 27 (ספ. טעל.). דעם 19. יאנואר עפענט זיך די סעסיע פון פעלקער-בונד.

די דאזיגע סעסיע זאגט צו צו זיין זעהר איבערעסאנט.

אויף דער טאג-ארדנונג געפינען זיך 30 פונקטען, פון וועלכע די וויכטיגסטע זענען: דאס בעשטימען פון טערמין ווען צוזאמענרופען די ענטוואפנונגס-קאנפערענץ, און דאס בעטראכטען די אנקלאגע פון דייטשלאנד געגען פוילען.

דער סכסוך אין ארץ-ישראל

צווישען די יודישע קאלאניסטען און יודישע ארבייטער

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראפיש).

אויף דער זיצונג פון ועד הלאומי האט אינזש. רוטענבערג דערקלערט, אז די בעמיהונג צו ברענגען צו א הסכם צווישען די יודישע ארבייטער און די יודישע קאלאניסטען האבען נישט געבראכט צו קיין ערפאלג.

די פארשטעהער פון ד יארבייטער האבען דערקלערט, אז זיי זענען גרייט צו פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט די פרדסים-בעזיצער מיט'ן תנאי, אויב זיי וועלען בעפארצוגען יודישע ארביים.

אפגעלעגט דער ציוניסטישער קאנגרעס?

לאנדאן, 27 (יט"א טעלעגראפיש).

„דזשואיש קראניקל" טיילט מיט, אז דער 17-טער קאנגרעס, וועלכער איז בעשטימט געווארען צונויפצורופען דעם 24. פעברואר קיין קארלסבאד איז אפגעלייגט געווארען אויף א שפעטערדיגען טערמין.

קרבנות פון אלקאהאל

ניו-יארק, 27 (ספ. טעל.) פון טרינקען פער'סמ'טען אלקאהאל זענען בעת די חנוכה געשטארבען אין ניו-יארק 11 פערזאן, 27 זענען קראנק געווארען, פון זיי 5 האפנונגסלאז.

אמנעסטיע אין אונגארן

בודאפעשט, 27 (ספ. טעל.) צוליב ווייהנאכטען האט די רעגירונג אמ'עסטירט 144 פערזאן, וואס זענען געווען פערמשפט אויף פערשידענע טערמינען טורמע ביז 81 פערזאן איז אפגעשטעלט געווארען די געריכטליכע פערפאלגונג.

דער פויבסט געגען נאציאנאליזם

רוים, 27 (ספ. טעל.) אין זיין יום טוב-רעדע איז דער פויבסט ענטשידען ארויסגעטרעטען געגען בלינדען נאציאנאליזם, וואס שטערט דעם שלום צווישען די פעלקער. רעדענדיג וועגען דער נויטווענדיגקייט פון שלום, האט דער פויבסט געזאגט: „גאט, פערניכט די מענשען, וועלכע ווילען מלחמה".

די רעדע פון פויבסט האט אין די פאשיסטישע קרייזען געמאכט א נישט גינסטיגען איינדרוק.

מארשאל פילסודסקי אויף מאדעירא

די רייזע פון מארשאל איבער שפאניען און פארטוגאל

ליסאבאן, 27. (ספ. טעל.) מארשאל פילסודסקי, וועלכער איז אנגעקומען אויפ'ן אינזעל מאד'רא, האט באלד אפגעשטאט א וויזיט ביים גובערנאטאר פון אינזעל. דער גובערנאטאר האט דעם מארשאל תיכף רעוויזיטירט. דער מארשאל פיהלט זיך אויסגעצייכענט.

ווארשא, 27 (טעלעפאניש) וועגען דער רייזע פון מארשאל פילסודסקי איבער שפאניען און פארטוגאל גיט מען איבער פאלג פרטים:

דער מארשאל איז געפאהרען אין א קעניגליכען סאלאן וואגאן. די בעאמטע און אפיצירען האבען פערזיכערט, אז אויפ'ן גאנצען וועג פון דער רייזע הערשט פולקאמע רוה, אבער אומעטום האט מען געזעהען איבערגעשראקענע מענשען, וועלכע האבען מיט זייער אויסזעהען עדות געזאגט, אז אין לאנד איז נאך נישט רוהיג.

אויפ'ן וואגזאל אין ליסאבאן (פארטוגאל) האבען דעם מארשאל ערווארט פארשטעהער פון פרעזידענט, מיניסטאריען און פערטרעטער פון דער ציווילער און מיליטערישער מאכט, אויך די פוילישע קאלאניע, וועלכע בעשטעהט אויסשליסליך פון יודען.

דער מארשאל האט זיך אפגעשטעלט אין „אווענידא פאלאס האטעל". אין נאמען פון מארשאל האט ערטיילט אן אינטערוויאו די זשורנאליסטען רעד פוילישער געזאנדטער פערלאווסקי.

אויפרוף פון די רעוויזיאניסטען

צום יודישען פאלק

דאנציג, 27 (יט"א טעלעגראפיש).

דא איז פארגעקומען דער פארטיי-ראט פון וועלט-פערבאנד פון די ציוניסטען-רעוויזיאניסטען דעם פארזיץ האט געפיהרט וולאדימיר זשאבאטינסקי וועלכער האט צוליב דעם איבערגעריסען זיין פראפאגאנדע-טור אין פוילען.

נאכ'ן בעריכט פון דער טעטיגקייט, וואס עס האט אפגעגעבען מאיר גראסמאן איז אנגענומען געווארען א רייהע רעזאלוציעס. א רעזאלוציע, זיך צו ווענדען מיט אן אויפרוף צום יודישען פאלק, אז מ'זאל געבען די רעוויזיאניסטען די מיטלען צו עראבערן די ציוניסטישע ארגאניזאציע. עס איז אויך בעשלאסען געווארען, אז אויפ'ן 17-טען קאנגרעס זאל אריינגעטראגען ווערען א רעזאלוציע, דאס דער קאנגרעס זאל זיך ארויסזאגען, אז דער באזעלער פראגראם און די „נאציאנאלע היים" נעהמט אויך אריין דעם עבר-הירדן.

אויב דער קאנגרעס וועט אננעהמען די דאזיגע רעזאלוציע וועלען די רעוויזיאניסטען זיין גרייט איבערצונעהמען די לייטונג.

די אונטערהאנדלונגען צווישען דער אגענץ און ענגלישער רעגירונג

זאלען ברענגען צו א קאמפראמיס

לאנדאן, 27 (יט"א טעלעגראפיש).

דזשואיש קראניקל וועלכע האט ביז-איצט פעסט געשטעלט, אז די אונטערהאנדלונגען פון דער יודישער „אגענץ" מיט דער ענגלישער רעגירונג וועלען נישט ברענגען קיין רעזולטאט, איז שוין איצט מעהר אפטימיסטיש געשטימט.

די צייטונג שרייבט, אז די אונטערהאנדלונגען וועלען דערפיהרען צו א קאמפראמיס בנוגע אייניגע אויספיהרונגען פונ'ם „ווייס-בוך".

די צייטונג שטעלט ווייטער פעסט, אז הגם די רעדע פון מאקדאנאלדס זוהן וועגען א"י טראגט א ריין פריוואטען כאראקטער, וועט זי דאך פיל מיטהעלפען, אז עס זאל קומען צו א פערשטענדיגונג צווישען דער רעגירונג און דער יודישער „אגענץ".

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראפיש).

די פארשטעהער פון דער יודישער „אגענץ" האבען זיך געווענדעט צום ועד הלאומי, אז ער זאל דעלעגירען א פערטרעטער צו די אונטערהאנדלונגען אין לאנדאן. ווי מען רעכענט, האט דער פרעזעס פון ועד הלאומי, אינזש. רוטענבערג נישט בדעה צו פאהרען קיין לאנדאן.

מארגען-זשורנאל וועגען דער קאנפערענץ

פון אמבאסאדאר פיליפאוויטש מיט די אמעריקאנער יודען

ניו-יארק, 27 (יט"א טעלעגראפיש).

דער „מארגען זשורנאל" האט פערעפענטליכט א לייט-ארטיקעל וועגען דער קאנפערענץ פון פוילישען אמבאסאדאר פיליפאוויטש מיט די פארשטעהער פון די אמעריקאנער יודען. „מארגען זשורנאל" שרייבט, אז די דאזיגע קאנפערענץ האט אנגעקניפט א קאנטאקט צווישען דער פוילישער רעגירונג און אמעריקאנער יודענטום.

פילסודסקי איז נישט קיין אנטיסעמיט, און מען דארף האפען, אז די הבטחות, וואס עס האט געגעבען דער אמבאסאדאר בנוגע די יודען פון פוילען וועלען ערפילט ווערען.

וויטערדיגע פראטעסטען פון געלעהרטע

געגען דער בעהאנדלונג פון די ארעסט'רטע אין בריסק

פויזען, 27 (טעלעפאניש) די פראפעסארען פון דער פויזענער אוניווערזיטעט האבען פערעפענטליכט פאלגענדען אפענעם בריף וועגען דער מעשה בריסק.

„טיף ערשיטערט פון די ידיעות וועגען די בריסקער ארעסטירטע, וואס זענען אנגעוויזען געווארען אין די סיים-אינטערפעלאציעס, סאל דאריזירענדיג זיך מיט די פראפעסארען פון דער קראקאווער אוניווערזיטעט, ווענדען מיר זיך צו אונזערע קאלעגען דעפוטאטען און סענאטארען מיט א הייסען אפעל, זיי זאלען אין נאמען פון כבוד און וואוילשטאנד פון פוילען מיט אלע כוחות שטרעבען פולשטענדיג אויסצוקלערען דעם ענין און ציהען די שולדיגע צו פעראנטווארטליכקייט".

מיט אזא ליכען בריף האבען זיך געווענדעט א גרופע אסיסטענטען פון די ווארשאווער הויכשולען.

א גרופע פראפעסארען פון דער ווארשאווער אוניווערזיטעט מיט'ן בעריהמטען געלעהרטען לעאן פעטראזשיצקי בראש האבען פערעפענטליכט א בריף, אין וועלכען זיי ערקלערען, אז הגם זיי זענען נישט איינפערשטאנדען מיט דער פארם פון פראטעסט פון די קראקאווער פראפעסארען, פאדערען זיי דאך זיך אויך אין אביעקטיווע אויספארשונג וועגען די מעשים, וואס זענען פארגעקומ"ן אין בריסק.

נאך פראפעסארען פראטעסטירען געגען דער מעשה בריסק

ווארשא, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) עס טומלט זיך נאך אלץ מיט דער טרויעריגער מעשה-בריסק.

אין המשך פון די לעצטע פאר טעג זענען ערשינען נאך עטליכע בריף פון בעקאנטע פראפעסארען, וועלכע פראטעסטירען געגען דער מעשה בריסק.

ווי אזוי דער פאלקאווניק קאסטעק-ביערנאצקי

איז אפגעפאהרען קיין אויסלאנד

לעמבערג, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער „לוואווסקי קוריער פאראנני" מעלדעט וועגען דעם, אז דעם 23. ה. ח. איז פון פשעמישל ארויסגעפאהרען אויף אן אויסלענדישען פאס דער אנפיהרער פון 38. פולק, געוועזענער קאמענדאנט פון דער טורמע אין דער בריסקער פעסטונג, פולק. קאסטעק-ביערנאצקי. דערביי מעלדעט די צייטונג, אז אין דעם וועג פון די קאשארן ביז צו דער באהן האט איהם בעגלייט א שטארקע מיליטער-וואך. די פרוי פון זיין פריינד, קאפיטאן קאלענדאווסקי האט דערלאנגט דער פרוי ביערנאצקי א בוקעט רויטע רויזען. ביים אפפאהרען האט דער סערזשאנט פיקאר אויסגערופען: „זאל לעבען דער פולק. קאסטעק-ביערנאצקי"! קיינער האט זיך אבער דערויף נישט אפגערופען, און דער פאלקאווניק האט זיך מיט א זויערער מינע אריינגעזעצט אין וואגאן.

ער איז אוועקגעפאהרען אויף אן אויסלענדישען פאס גילטיג אויף 6 חדשים.

בעפרייט 350 קאטארזשניקעס

אויף יום-טוב

זיי האבען נעגעבען אן ערען-ווארט אז זיי וועלען צוריקקומען אין טורמע

ניו-יארק, (ספ. טעל.)

אין שטאט אלאבאמא איז פערהאן א מנהג אפצולאזען אהיים אויף די ווייהנאכט-חגאות די ארעסטאנטען פון דער דארטיגער קאטארזשנער טורמע.

ערב די איצטיגע חגאות האט מען פון טורמע אפגעלאזט אויף „אורלויב" 350 קאטארזשניקעס, צווישען וועלכע 40 זענען פערמשפט אויף לעבענסלענגליכע תפיסה פאר די שווערסטע פערברעכענס.

דער גובערנאטאר פון שטאט האט ערקלערט פאר די זשורנאליסטען:

„מיר ווילען, אז די מענשען זאלען קאנען פערברענגען דעם יום-טוב ביי זיך אינדערהיים. זיי אלע גיבען פריהער אן ערען-ווארט, אז נאך יום-טוב וועלען זיי פרייוויליג קומען צוריק אין תפיסה. אונזער לאנג-יעהריגער ערפאהרונג האט אונז בעוויזען, אז די ארעסטאנטען, וועלכע מיר ווייזען ארויס אזא צוטרוי, קומען כמעט שטענדיג צוריק בלויז אין גאר זעלטענע פאלען פאסירט, אז אזא ארעסטאנט זאל אנטלויפען.

13 מיליאן דאלאר

פאדערט א טענצערין ביי א מיליאנערקע פאר צוברעכען איהר הארץ

ניו-יארק,

מיט זעקס יאהר צוריק האט אויף דער ריוויערע די אמעריקאנער מיליאנערקע אפעל ריאן צום ערשטען מאל געזעהן דעם טענצער באב ראבערטסאן און זיין פארטנערקע פרוי מירועל. פון דעמאלט אן האט די מיליאנערקע נישט דורכגעלאזט קיין איין אויפטריט פון טענצער. זי איז איהם נאכגעפאהרען אומעטום, פלעגט בעזוכען אלע רעסטאראנען און נאכט-קאבארעטען, וואו באב איז אויפגעטרעטען.

די מיליארנערקע האט דעם טענצער בעשאטען מיט ווערטפולסטע מתנות און האט איהם אויף פערשידענערליי אופנים ארויסגעוויזען איהר ליבע. באב איז שוין גרייט געווען זיך צו גט'ן מיט זיין פרוי, פערלאזען די סצענע און חתונה האבען מיט דער מיליאנערקע. אבער זיין פרוי וויל דערויף נישט איינגעהן און זי האט די אמעריקאנערין איינגעקלאגט אין געריכט. אין רעמאנטירען איהר צובראכען הארץ פאדערט די טענצערין פון דער מיליאנערקע נישט מעהר און נישט ווייניגער, ווי 13 מיליאן דאלאר.

אין ניו-יארק ערווארט מען מיט שפאנונג דעם פארשטעהענדען סענסאציאנעלען פראצעס.

ראדיא-פראגראם

זונטאג ד. 28 דעצעמבער

9,25 פעלד גאטעסדינסט אין ארגאן קאנצערט פון ווילנער באזיליקע, 11,58 צייט-סיגנאל, טאג-פראגראם, קינא- און טעאטער-רעפערטואר, 12,15 סימפאנישער פריהמארגען פון ווארשאווער פילהארמאניע. 15,00 פארלעזונג פון נאכשעלניק ראסעט וועגען שוו נדזיכט, 15,20 מוזיק פון קראקא 15,40 קינדער פראגראם פון ווארשא און ווילנא. 16,00 פאסט-קאסטעל, 16,30 גראמאפאן-פליטע, 16,40 די בעמיהונגען וועגען דער ... אין 1831 י. 16,55 גראמאפאן-פליטען, 17,15 ... אין בצליכע ידיעות 17,40 פאפילער-קאנצערט, 19,00 פערשידענעס, 19,25 פילעטאן, 19,40 ל דזער כפאט סאמיניקאס 20,00 אוידיציע פון ווארשא, 20,30 פאפולערער קאנצערט פון ווארשא, 22,00 פעליעטאן, 22,15 דזשאז ווערק פאר פארטעפיאן, 22,25 קאמוניקאטע, טאנץ-מוזיק.

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פעפעל און צוקער-קעם לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אינזערע גוט-באקאנטע אין פרישע געבאקענע ... פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערניע

נ. וויינבערג

38 פעטערקאווער 38

:-: טעל 143-82 :-:

Dr. med. Leon Fuchs

POWRÓCIŁ

SKWEROWA 6, tel. 172-44.

Przyjmuje od 2–4 p. p.

די הכנסות פון מלוכה־אוצר

זענען אין פארלעצטע יאהר שטארק געפאלען

ווארשא, 27 (טעלעפאניש). די ציפערן וואס זיינען פערעפענטליכט געווארען אין דעם לעצטען נומער „ווידאמאשטשי סטאטיסטישנע" וועגען די פינאנץ הכנסות פאר נאוועמבער ה. י. ווייזען בולט, אז די דאזיגע מלוכה־הכנסות האלטען אין איין פאלען.

דעם מצב אילוסטרירט פאלגענדע טאבעלע:

אלגעמיינע הכנסות: אין נאוועמבער 1929 – 273,6; אקטאבער 1930 – 234,4; נאוועמבער 1930 – 223,0.

אדמיניסטראטיווע הכנסות: (לויט די זעלבע דאטען) 189,2; 160,2; 144,2.

דירעקטע שטייערן: 81,3; 67,3; 61,8.

אינדירעקטע שטייערן: 13,2; 136; 14,1.

צאל: 38,8; 24,5; 21,6.

שטעמפעל אפצאהלען: 16,6; 15,7; 13,7.

אונטערנעהמונגען: 8,5; 6,1; 8,6.

מאנאפאל: 75,9; 68,1; 70,3.

אויך די לאדונגען אויף די באנען זענען אין משך פון די זעלבער צייט געפאלען פון 19,600 וואגאן אויף 16,700 וואגאן.

דער טראגישער פארפאל אין ווארשא מיט די 2 איבערגעפאהרענע יודישע פרויען

ווארשא, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין ווארשא רעדט מען נאך אלץ וועגען דעם טראגישען פארפאל מיט די צוויי שוועסטער לאה און סימע גאטליב וועלכע זענען איבערגעפאהרען געווארען פון אן אויטא.

סימע, א מיידעל איז דערהרג׳עט געווארען אויפ׳ן ארט, און לאה — א שוואנגערע, אין אכטען חודש איז אפגעפיהרט געווארען א שווער־פערוואונדעטע אין שפיטאל. היינט פארטאג האט זי געבוירען דאס קינד (א מיידעלע) פאר דער צייט, און דערביי איז מערקווירדיג, וואס דאס קינד איז א געזונדס, און די מוטער פיהלט זיך אויך אביסעל בעסער, אזוי אז עס איז דא א האפנונג, זי זאל בלייבען לעבען.

היינט האט פאליציי, אין צוזאמענהאנג מיט דעם טראגישען פארפאל ארעסטירט א שאפער, וועלכען מ׳איז חושד, אז דאס האט ער איבערגעפאהרען די צווייטע שוועסטער.

דער שאפער לייקענט שטיין און ביין, הגם מ׳האט געפונען אויף דעם הינטערשטען טייל פון זיין אויטא עטליכע פרויען־האר און א פאדעם פון א מלבוש פון איינע פון די שוועסטער.

א גרויסע גנבה אין דעם ווארשאווער מאגיסטראט

ווארשא, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין ווארשאווער מאגיסטראט איז ווידער געשעהן א גרויסע גנבה:

דער אינקאסענט פון דער שטעטישער בעקעריי האט איינקאסירט 19.400 זל. מזומן־געלד און איז פערשוואונדען געווארען — מ׳ווייסט נישט וואו.

אויסגעמארדעט 21 ווייסע

ניו־יארק, 27. (ספ. טעל.) פון ריא דע זשאנעירא איז מען מודיע: די ווילדע אינדיאנער פון טאל א־אגוואי זענען באפאלען די שטאט פא ג די ווייסע אינדיאנער און האבען ערמארדעט 21 פערזאן. דאן האבען זיי צוגענומען עטליכע קינדער און זענען אוועק אין די ארומיגע וועלדער. מ׳ליטער יאגט נאך די ווילדע.

פוילישער אמבאסאדאר ביי בריאנ׳ען

וועגען די פראגע פון די נאציאנאלע מינדערהייטען

פאריז, 27 (ספ. טעל.) דער אויסערן־מיניסטער בריאן האט אויפגענומען דעם פוילישען אמבאסאדאר פ״אכאווסקי אויף א לענגערער אוידיענץ. דאס געשפרעך איז געפיהרט געווארען וועגען דער פארשטעהענדער סעסיע פון פעלקערבונדראט און וועגען דער דעבאטע מכח די דייטשע אנקלאגע אויף דער אונטערדריקונג פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען.

ערדציטערניש אין ארגענטינע

בוענאס איירעס, 27 (ספ. טעל.) לויט די ביזאיצטיגע ידיעות זענען פון דער ערדציטערניש אין דער פראווינץ סאלטא אומגעקומען 36 פערזאן, 100 פערוואונדעטע האט מען געבראכט אין די שפיטאלען, צווישען די חרבות פון די הייזער געפינען זיך נאך פיל פערוואונדעטע, די אינטערערדישע שטויסען דויערן ווייטער, הגם שוין נישט מיט אזא קראפט.

דערשניט 2 מאל גרעסער, ווי אין קאליפארניע

פערספעקטיווען פון די אראנזשען־פלאנטאציעס אין א״י

ירושלים, (יט״א) דער אראנזשען עקספארט פון א״י האט היי־יאהר דערגרייכט צוויי מיליאן קעסטלעך. מען דארף ערווארטען, אז אין קינפטיגען יאהר וועט ער שטייגען ביז 2 און א האלבען מיליאן קעסטלעך. די הויפט־אפנעמער פון א״י־אראנזשען זענען ענגלאנד און דייטשלאנד.

דער שטח פון די פרדסים שטייגט אין א״י אין שנעלען טעמפא. אין יאהר 922 האבען די פרדסים פערנומען א שטח פון 8 טויזענד אקר, צום סוף 1926 — 10 טויזענד אקר און אין יאהר 1929 שוין אנ׳ערך 25 טויזענט אקר. די ערד שטחים, וואס קענען פערוואנדעלט ווערען אין אראנזשען־פלאנטאציעס פערנעמען אין א״י א שטח פון 70.000 אקר. דער איצטיגער שטח פון די פרדסים קען אלזא פערדרייפאכט ווערען.

עס לאזען זיך אבער הערען שטימען פון בעדייטענדע ווירטשאפטס ווערק, וועלכע ווארענען, אז די ענטוויקלונג פון די פרדסים זאל נישט פארקומען אויס׳ן חשבון פון אנדערע קולטורען. די אראנזשען־פראדוקציע קען דערגרייכען איבערגרויסע גרענעצען, ווייל עס וואלט געווען געפעהרליך איבער־רצוש׳טען.

די ענטוויקלונגס־בעדינגונגען פאר פרדסים אין א״י זענען אין אלגעמיין גאנץ גינסטיג. דער שניט פון א אקער איז דורכשניטליך 2 מאל אזוי גרויס ווי אין קאליפארניען און דערביי זענען די ערבייטס־הענד אין א״י בעדייטענד ביליגער.

א זעהר ערנסטע הכנסה פאזיציע פאר א״י קען אין דער צוקונפט ברענגען דער עקספארט פון באנאנען. ביז איצט זענען געמאכט געווארען ערשטע פרובע שריט אויף דעם געביט. די א״י באהנען האבען געבראכט ספעציעלע וואגאנען, וואס וועלען מעגליך מאכען צו טראנספארטירען א״י באנאנען אין שניפעט. אין משך פון 24 שעה נאך דעם, ווי די וועלען פערפאקט אין א־ויסגעשיקט ווערען פון א״י. מען וועט אויך קענען בעזארגען דעם ענגלישען מארק מיט באנאנען.

אויב דער בעניאונג פון דער „הצפירה"

ווארשע. (יט״א) ווי די יודישע טעלעגראפען־אגענטור דערוויסט זיך, ווערען איצט געמאכט אלע הכנות אויף ארויסגעבען אין גיכען אין ווארשע די „הצפירה", די איינציגע העברעאישע טעגליכע צייטונג אין די גלות לענדער.

די ערשיינונג פון ערשטען נומער, וואס האט געזאלט זיין שוין דעם 1־טען יאנואר 1931, איז אין דער לעצטער וואך אבגעלעגט געווארען אויף איניגע וואכען צוליב נויטיגע דערגענצונגען אין דער ארגאניזירונג פון דער אונטערנעמונג.

די גרויסע עסקנים, וועלכע איז בעשעפטיגט ביים בעניייען די העבעאישע צייטונג, מאכען אלע אנשטרענגונגען, כדי אויפצושטעלען די „הצפירה" אלס א גרויסע מאדערנע טאגבלאט מיט א רייכע ליטעראארישע אינהאלט ביי דער בעטייליגונג פון די בעדייטענדסטע העבראאישע שריפטשטעלער.

די ידיעה וועגען דער נאהנטער ערשיינונג פון דער „הצפירה" האט ארויסגערופען אין דער יודישער וועלט א גרויסע אינטערעס.

א בוך וועגען חיים סאלאמאן

ניו־יארק, (יטא) אין פערלאג „קאסמאפאליטען בוק קארפאראשיין" איז ערשינען א בוך פון שארל עדווארד ראסעל וועגען דעם פוילישען יוד חיים סאלאמאן, וועלכער האט געשפילט א וויכטיגע און ראמאנטישע ראל אין די קאמפען פאר דער אומאפהענגיגקייט פון די פעראייניגטע שטאטען.

דער אויטאר דערצעהלט די לעבענס־געשיכטע פון חיים סאלאמאן און רעדט געוויי ארום אויפ׳ן סמך פון רייכע און זארגפעליג געזאמעלטע מאטעריאלען, זיין אנטייל אין די קאמפען פאר די אומאפהענגיגקייט פון די פעראייניגטע שטאטען. דאס בוך וועגען חיים סאלאמאן איז זעהר זארגפעליג ארויסגעגעבען און ענטהאלט א רייהע אילוסטראציעס.

אוסישקין — סאקער — רוטענבערג

ווער וועט זיין פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

בערלין, 27 (ספ. טעל.) „יודישע רונדשוי" כאראקטעריזירט די לאגע בנוגע דער צוקונפטיגער לייטונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די צייטונג ווייזט אן, אז פאר ווייצמאנען זענען בלויז די ארבייטער־פארטייען און א גרופע אלגעמיינע ציוניסטען פון צענטראל־אייראפע. ביי אזא לאגע וועלען אפילו ווייצמאנס פריינד נישט קאנען אונטערשטיצען זיין קאנדידאטור אויפ׳ן פאסטען פון פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

ווען די דעלעגאטען פון קאנגרעס וואלטען געקאנט זיך רעכענען בלויז מיט אינערליך־ציוניסטישע מאמענטען, דאן וואלט אהן ספק אויסגעוועהלט געווארען בראנדייס. ער איז אבער שוין אלט 75 יאהר און האט נישט דעם מינדעסטען חשק ארויסצושטעלען זיין קאנדידאטור.

די אנדערע צוויי קאנדידאטען זענען אוסישקין און סאקער, אוסישקין איז זעהר אנ׳ענערגישער, אבער אפילו זיינע פריינד האלטען איהם נישט פאר קיין זעהר געשיקטען פאליטיקער. סאקער איז איינער פון די קלוגסטע קעפ אין ציוניזם, אבער ער איז זעהר נישט פאפולער אין ארץ ־ ישראל.

איצט ווערט ארויסגערוקט אלץ מעהר די קאנדידאטור פון רוטענבערגען, ער האט סימפאטיקער אין אלע לאגערען, אפילו ביי די רעוויזיאניסטען און געניסט דעם צוטרוי אויך פון די אמעריקאנער נישט ־ ציוניסטען.

פערשוואונדען געווארען א תליון

א כב״ה אז ר׳איז בעגאנגען זעלבסטמארד

פראג, 25 (ספ. טעל.) די טשעכא־סלאוואקישע מאכט איז אין א גרויסער פערלעגענהייט. דאס אלמיצער קריגס־געריכט האט דא נישט לאנג אראויסגעטראגען צוויי טויט־אורטיילען, און איצט איז נישטא, ווער עס זאל זיי אויספיהרען, ווייל דער תליון פון טשעכא־סלאוואקיע ברומארסקי איז פערשוואונדען געווארען.

ברומארסקי האט געהאט געגעבען צוויי זשורנאליסטען אן אינטערוויו, וואס איז פערעפענטליכט געווארען אין פראגער בלעטער. אין די אינטערוויואען האט דער תליון דערצעהלט וועגען זיינע לעצטע צוויי „אויפטריטען". פאר פערעפענטליכען א דינסט־געהיימניש איז ברומארסקי געקינדיגט געווארען פון זיין פאסטען.

די שטראף האט אויף דעם תליון אזוי געווירקט אז ר׳האט א שטארק צורודערטער פערלאזען זיין וואוינונג און איז פערשוואונדען, מ׳רעכענט, אז ער איז בעגאנגען זעלבסטמארד.

ביידע טויט־אורטיילען האט מען געמוזט אפלעגען. די פערמשפט׳ע זענען: דער פרויען־מערדער יאן סטראקא און דער בראדיאגע פראנץ פליסטעז, וועלכער האט דערשטיקט א פופצעהן־יעהריג מיידעלע, ווייל זי האט געמאכט א געשריי, ווען ער האט געוואלט בעראבעווען א ווילע.

די א״י־רעגירונג ענדערט דאס געזעץ

וועגען תפיסה־שטראף פאר נישט צאהלען חובות

ירושלים, (יט״א) אין ארץ־ישראל פעליכטען נאך אלץ די אלטע טערקישע געזעצען, וו וואס ערלויבען איינזעצען אין תפיסה דעם בעל־חוב פאר נישט בעצאהלען חובות. דאס דאזיגע געזעץ רופט ארויס א שטארקע אונצופרידענהייט הויפטזעכליך צווישען די פעלאכען.

איצט ארבייט אויס די א״י־רעגירונג א געזעץ־פראיעקט, וואס שאפט אפ די תפיסה־שטראף פאר נישט צאהלען חובות און ערלויבט אנצווענדען תפיסה־שטראף נאר לגבי אונעהרליכע בעל חובות און בכוונה׳דיגער באנקראט.

פאר נישט צאהלען חובות א פאטער, א זוהן אדער דער פרוי, קען מען נישט אריינזעצען אין תפיסה מיט׳ן אויסנאהם, אויב עס האנדעלט זיך וועגען אלימענטען.

די עפענדים, וועלכע בארגען טייערע פעלאכען לאזען אויף הויכע פראצענטער, זאגען זיך ארויס געגען דעם דאזיגען געזעץ־פראיעקט, האלטענדיג, אז אהן דער תפיסה־סאנקציע וועלען זיי נישט האבען קיין שום גאראנטיע צוריק צובעקומען זייערע הלוואות.

שוין דערשינען:
אלחנן צייטלין
א ביכעלע לידער
שעהן ארויסגעגעבען — אלבום פארמאט
פרייז 1 זלאטי
הויפט פערקויף: קאאפ. „ביכער"
ווארשא. נאלעווקי 2a

כעמיש־באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט. ארטאס.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכען א. אז. וו.
אורין־אנאליז — 4 זל

פראפ. איינשטיין אפעלירט צו די אמעריקאנער יודען

זיי זאלען פארטזעצען די הילפס־ארבייט פון „דזשאינט אין אייראפא

ניו־יארק, (יטא) פראפ. אלבערט איינשטיין האט פערעפענטליכט א הייסען אויפרוף צו די אמעריקאנער יודען, זיי זאלען פארטזעצען די הילפס־ארבייט פון „דזשאינט" אין אייראפא. אין א רעדע, וואס ער האט געהאלטען אויף א פערזאמלונג פון יודישע פיהרער אין הויז פון ה׳ דזשעמס ראזענבערג.

„דאס יודישע פאלק, האט פראפ. איינשטיין געזאגט, רופט זיך אלע מאל אפ אויף די ליידען, פון וועלכען עס איז א טייל פון פאלק און די ליידען פון איין טייל פון פאלק האבען א ווירקונג אויף דעם גאנצען פאלק.

במעט א העלפט פון אלע יודען אין מזרח־אייראפע געפינט זיך געזעלשאפטליך און עקאנאמיש אין אנ׳אומגעזונדטען צושטאנד. דאס איז טיילווייז א רעזולטאט פון דער איצטיגער אלגעמיינער לאגע און טיילווייז א רעזולטאט פון די אומשטענדען, וואס זענען פארמירט געווארען דורך היסטארישע פראבלעמען. „דער דזשואיט דיסטריבושן קאמיטע" האט אויפגעטון העלדישע ארבייט אויך צו פערבעסערן די צרה׳דיגע לאגע. און בעדייטענד פערבעסערט די לאגע פון די מזרח־אייראפעאישע יודען. איך האף, אז די יודען פון אמעריקא וועלען פארטזעצען די דאזיגע ארבייט, ווייל מיט פערהעלטנישמעסיג קליינע סומען געלד קאנען דערגרייכט ווערען וויכטיגע רעקאנסטרוקטיווע רעזולטאטען. איך בין זיכער, אז איהר וועט פארטזעצען אייער ענערגישען אינטערעס.

„בלויז ווען דאס יודישע פאלק האלט זיך ביים געפיהל פון ברידערליכקייט קאנען מיר אויפהאלטען דעם זעלבסט־רעספעקט און שטאלץ אין אונזער פאלק", האט פראפ. איינשטיין פערענדיגט.

אין דער פערזאמלונג האבען אנטייל גענומען די עקזעקוטיוו־מיטגלידער פון אמעריקאנער ־ „דזשאינט" פון „זשעניקאן דזשואיש קאמיטע" און א צאהל פראמינענטע פילאנטראפען. צווישען די רעדנער האבען אויך גענומען א ווארט פעליקס ווארבורג, לויטענאנט הערבערט לעהמאן און דזשעמס ראזענבערג.

ל א ד ז.
28 דעצעמבער 1930

„נייער פאלקסבלאט"

ל א ד ז.
28 דעצעמבער 1930

אלארמירען
אהין אויפהער

ווען דאס דירה־געלד געהעכערט ווערען, אדער נישט געהעכערט ווערען? — אט דאס איז, בלי־ספק, די אקטועל־שבאקטועלסטע פראגע, די שאלות שבפל השאלות, וועלכע אינטערעסירט אין איצטיגען מאמענט די ברייטע יודישע פאלקס־מאסען.

פערשידענע ידיעות דערגרייכען צו אונז אין די לעצטע טעג. לויט איין ידיעה זאל דאס דירה־געלד גאר אינגיכען געהעכערט ווערען, לויט א צווייטער ידיעה זאל דער פראיעקט פון א דירה־געלד־הוספה לגמרי צוריקגעצויגען ווערען, לויט א דריטער ידיעה וועט דאס דירה־געלד דערווייל נישט געהעכערט ווערען.

מיר וועלען אפילו פרובען מאכען א „קאמפראמיס" צווישען די אלע ידיעות און אננעהמען דאס אומוואהרשיינליכסטען, אז דאס דירה־געלד וועט דערווייל נישט געהעכערט ווערען, דאן איז עס, פערשטעהט זיך, אויך א גאנץ קנאפע נחמה, פאר'ן ארימען בירגער, ווען עס קומט אויך איצט אן דאס צאהלען דירה־געלד „כקריעת ים־סוף", איז א גאנץ קליינער אונטערשיד, צי דאס דירה־געלד וועט געהעכערט ווערען אין צוויי חדשים ארום, צי לאמיר זאגען, אין 6 חדשים ארום.

אין דער איצטיגער ביטערער און פערצווייפעלטער לאגע, ביים איצטיגען שווערען און עקאנאמישען קריזיס, ווען דער גרעסטער טייל פון דער בעפעלקערונג ראנגעלט זיך שווער און ביטער איבערן שטיקעל ברויט, — אין איצטיגען מאמענט האט איבערהויפט קיין ארט נישט געדארפט זיין פאר אזא פראגע, ווי עס איז העכערען דירה־געלד. די דאזיגע פראגע האט גאר פאר'ן מויל נישט געטארט געברענגט ווערען. עס איז נישט קיין ענין פון „דערווייל" און נישט „ערשווייל", עס האנדעלט זיך נישט וועגען פשרות און קאמפראמיסען. עס איז א פראגע פון עקזיסטענץ, — פאר דער עקזיסטענץ פונ'ם גרעסטען טייל פון דער בעפעלקערונג, פאר וועלכער יעדע מינדעסטע הוספה אויפ'ן דירה־געלד וואלט בעדייט א קאטאסטראפע, א חורבן, א רואין, אן אונטערגאנג.

דאס בלויזע רעדען וועגען העכערן דירה־געלד בעווייזט, אז די סכנה איז ווייט־ווייט נישט פאריבער, און אז דאס שטיין אויף דער וואך אפצושרייען די שווערע גזירה איז א דרינגענדע נויטווענדיגקייט, א חובת־השעה.

עס איז א פאקט, אז די אלע „בערוהיגענדע ידיעות", וועגען נישט העכערן דאס דירה־געלד אדער וועגען „דערווייל" נישט העכערן, שטאמען מעהרסטענטייל פון פערשידענע פרעסע־אגענטורען, וועלכע זענען, ווי דער שטייגער, להוט נאך סענסאציעס, נאך „טשיקאווע נייעס", נישט איבערקלייבענדיג לגמרי, צי די „נייעס" שטימען מיט דער ווירקליכקייט, צי נישט. אויף ידיעות פון די דאזיגע פרעסע־אגענטורען איז זיך גאנץ אפט שווער סומך צו זיין, כל־זמן עס קומט נישט אן אפיציעלע, מאסגעבענדע ערקלערונג.

אבער אזא ערקלערונג איז נישטא. די מאסגעבענדע פאקטארען האבען ביז איצט וועגען דער דירה־געלד־פראגע זיך נאך נישט ארויסגעזאגט, ווי שווייגען, און אט דאס שווייגען טוט טאקע שטארק בעאומרוהיגען, נישט קוקענדיג אויף די אלע „בערוהיגענדע ידיעות"...

אין תחילת, ווי נאר די דירה־געלד־גזירה איז בעוואוסט געווארען, האט מען מרעיש־עולם געווען, מען האט געשריגען, געליארמט, פראטעסטירט. איצט איז עפעס מיטאמאל געווארען שא־שטיל, מען שרייט שוין נישט, מען פראטעסטירט שוין נישט, מען לאזט זיך פערפיהרען פון די פרעסע־אגענטורען, וועלכע ביים איבערגעבען ידיעות זענען אפטמאל, בכוונה צי שלא בכוונה, נישט מבחין בין אמת לשקר....

צום דאזיגען שטילשווייגען מוז א סוף נעהמען. די אונטערגענומענע אקציע געגען העכערן דאס דירה־געלד מוז פארטגעזעצט ווערען, דער אויפגעהויבענער פראטעסט מוז ווייטער אונטערגעהאלטען ווערען, מען מוז כסדר און אהן אויפהער אלארמירען, אזוי לאנג, כל זמן עס וועט נישט קומען קיין אפיציעלע ערקלערונג מצד די מאסגעבענדע פאקטארען, אז מען האט לחלוטין נישט בדעה דאס דירה־געלד צו העכערן.

א. ס.

ווי אזוי איז פאריבער מיין קינדהייט
שלום אש דערצעהלט די געשיכטע פון זיין לעבען

מיר ברענגען דא א ווייטערדיגען אויסצוג פון שלום אש'ס ביאגראפיע, וואס איז איצט פערעפענטליכט געווארען אין א דייטשען פערלאג.

מיין פאטער איז געווען איינער פון אט אזעלכע איינפאכע אשכנזישע יודען. ער האט פערמאגט די קלארקייט פון א רש"י, האט געלעבט מיט ד יגעדאנקען פון א רבינו גרשם, וועלכען מיר האבען מעהר ווי יאנדערע צו פערדאנקען דעם עטישען אויפבוי פון יודענטום, און צו יעדער צייט איז מיין פאטער גרייט געווען צו געהן צום טויט פאר זיין אמונה, אזוי ווי יעדער אשכנזישער יוד אין דער צייט פון די קרייץ־צוגען.

אין דער געגענד, וואו עס ליגט מיין געבורטסשטאט געהען נאך היינט ארום לעגענדעס וועגען מיין פאטערס גרויסער מענשען־ליבע און זיין צדקה טון. ער פלעגט אין אמת'ן זין פון ווארט, דעם לעצטען ביסען ברויט טיילען מיט זיינע שכנים און דערביי האט ער נישט געמאכט קיין אונטערשיד צווישען יוד און קריסט. דורך זיין בעציהונג צו אונזערע ארימע קריסטליכע שכנים, וועלכע האבען אלע ביי איהם געהאט ארבייט, האב איך זיך פון דער פריהסטער יוגענד אן איינגעוואוינט אין יעדער מענשליכער בעציהונג, נישט צו פיהלען קיין אונטערשיד צווישען יודען און קריסטען. ווען מיין פאטער האט אויף די עלטערע יאהרען אונטער דעם יאך פון פרנסה צוזאמענגעבראכען און איז פערארימט געווארען, האט ער עס אויך אנגענומען פאר גוט, און מיט דער זעלבער זעלבסטפערשטענדליכקייט, מיט וועלכער ער פלעגט אמאל נדבות טיילען איז ער היינט געווען גרייט נדבות צו נעהמען — ווען עס זאל געווען קומען אזוי ווייט, אהן אן איינציגען קרעכץ, אהן קיין שום זארג פאר מארגען האט ער פערקויפט דאס הויז, וואס ער האט אליין געבויט. צוזאמען מיט אלץ, וואס איז געווען איבעריג; און גראדע ווי א קינד איז זיכער מיט דער הילף פון זיינע עלטערען, אזוי איז ער געווען מיט דער פעסטער איבערצייגונג, אז אין דער שעה פון גרעסטער נויט, ווען דאס וואסער וועט שוין דערגרייכען צום מויל, וועט גאט העלפען; און ווען די הילף וועט נישט קומען פון גאט, וועט זי קומען פון מענשען. ער האט זיך נישט געשעהמט דערמיט, ווארום ער האט געגלויבט באמונה שלמה, אז אלץ, וואס דער מענש פערמאגט, געהערט צו גאט, און פונקט ווי עס איז נישט קיין חרפה צו פונאנדערטיילען גאט'ס מתנות, אזוי איז עס קיין חרפה אנצונעהמען גאטס מתנות.

זייט מיר מוחל, ליבער לעזער, וואס איך שטעל זיך אזוי לאנג אפ וועגען מיין פאטער — אבער איך בין איבערצייגט, אז אלץ, וואס איז פערהאן ווערטפולעס אין מיר, סיי פון אלגעמיין מענשליכען, סיי פון יודישען שטאנדפונקט, האב איך מיין פאטער צו פערדאנקען. איך פערנויג זיך טיף פאר זיין שאטען. געבענטש זאל זיין זיין אנדענקען! איך האב געפרובט אין מיינע פאטריארכאלישע ערצעהלונגען, „דאס שטעטעל" און „שלמה נגיד" איהם צו שילדערען, אבער עס איז מיר נישט געלונגען.

געבוירען געווארען בין איך אין קוטנע, פוילען. דאס צעהנטע קינד ביי מיין פאטער און דאס פינפטע ביי מיין מוטער. דאס איז געווען אין יאהר 1880; וועלכען טאג — וועגען דעם איז פערהאן א חלוקי־דעות צווישען מיין מוטער און מיין פרוי. מיין מוטער האט קיין עין הרע אזוי פיל קינדער געבראכט אויף דער וועלט, אז עס איז איהר ווירקליך אונמעגליך געווען צו געדענקען דעם געבורטס־טאג פון יעדען קינד. אויכ'ן טאוועל פון אלטען תהילים פלעגט מיין פאטער פערצייכענען דעם געבורטס־טאג פון יעדען קינד, אבער דורך א צופאל, האט מען מיין געבורטס־טאג פערגעסען דארט איינצושרייבען. אין דער פאמיליע האט מען דאס געהאלטען פאר א שלעכטען סימן. איך די מעטריקע - ביכער פון דער שיזאט איז דער געבורטס־טאג פון די קינדער צו ליב „סטראשע־ישע" אורזאכען, אנגעגעבען נישט ריכטיג, און אזוי האב איך צוויי און צוואנציג יאהר געמוזט ארומלויפען אהן א געבורטס־טאג אבער עס האט מיר נישט געשאדט. ערשט נאך מיין חתונה האט מיר מיין פרוי געשענקט א „נעבורטס־טאג". זי האט אויסגעקליבען דעם ערשטען נאוועמבער, מסתמא, דערפאר, וואס דער דאזיגער דאטום ליגט נאהענט צום סוף פון יאהר, און אזוי איז דאס געבליבען.

ארום און ארום זענען מיר צעהן ברידער און פינף שוועסטער. דריי פון אונז לעבען נישט מעהר. מיין עלטסטער ברודער איז היינט איבער זיבעציג יאהר אלט און איז א גאטספארכטיגער יוד. ער איז געווען פריהער א געשעפטס־מאן, שפעטער אן ארבייטער. מיין יונגסטער ברודער איז געווארען א קאליקע, בעת דער מלחמה.ביידע לעבען זיי אין אמעריקא.

אלס קינד האב איך ליידער נישט גענאסען קיין סך פון דעם פאטערס השגחה און בין אויך נישט געוואוינט געווען צו קיין סך מוטערליכער צערטליכקייט. מיינע עלטערען האבען גאנץ פשוט קיין צייט נישט געהאט דערצו. דער פאטער איז די גאנצע וואך געווען אונטערוועגנס, ווייל ער פלעגט די גאנצע וואך ארומפאהרען אין די קליינע שטעטעלעך און דערפער פון דער סביבה אויפצוקויפען רינדער און שאף. דאס איז געווען זיין מסחר. דער איינציגער טאג, וואס ער פלעגט פערברענגען מיט זיין פאמיליע איז געווען שבת. דעריבער איז דער דאזיגער טאג, דער איינציגער ליכט־שטראהל אין מיין טונקעלער קינדהייט. די מוטער איז שטענדיג געווען בעשעפטיגט מיט דער פיהרונג פון דעם גרויסען הויז, מיט טראגען און האבען קינדער. זי האט אונז ליב געהאט אין „אלגעמיין" — צו געבען צערטליכקייט יעדען איינעם בעזונדער האט זי זיך פשוט נישט געקענט ערלויבען, ווארום דערויף האט איהר קיין צייט נישט געקלעקט. און אזוי בין איך מיט די איבעריגע קינדער איבערגעגעבען געווארען איב[illegible] אונטער דער השגחה פון דעם רבין אין חדר און פון דער גאס....

אין דעם קליינעם שטעטעל, וואו איך האב דערזעהן די שיין פון דער וועלט, האבען געלעבט גאנץ ווייניג קריסטען, און דאס ביסעל קריסטען זענען נאך געווען א סך ארימער ווי די יודען. ביי וועלכע זיי פלעגען דינען. דער „סטרוזש" פון אונזער הויז איז געווען איינער אזא ארימער קריסט; ער האט מיט זיין הויז־געזונד געוואוינט אין קעלער פון אונזער הויז. ווען עס האט גערעגענט, איז דאס וואסער פון דער גאס געפלאסען אין קעלער אריין, אז מען האט געדארפט עפעס בעזארגען ביי אונז אין הויף פלעגט מען קלאפען מיט א שטעקען א ודער פאדלאגע און אויף אזא אופן צו וויסען געבען דער „סטרוזשקע". איך האב געמיינט. אז אלע קריסטען זענען ארימער פון די יודען און שטעהען אויף א נידעריגערער מדרגה פון זיי און דאס איז דערפאר, וואס זיי גלויבען נישט אין יודישען גאט. איך האב גרויס רחמנות געהאט אויף זיי, און איך האב אבסאלוט נישט געקענט פערשטעהן, צו וואס האט גאט איבערהויפט בעשאפען אנדערע מענשען, אויסער יודען. די גוים, נעבעך, וועלכע מוזען זיך אזוי פלאגען אויף דער וועלט, איבערהויפט, האט מיר ווער געטון דאס הארץ אויף די גוים, וואס גאט האט זיי נישט געגעבען דעם שבת. דער שבת איז געווען דער ערשטער שטארקער איינדרוק פון מיין לעבען. לויט ווי דער שבת איז אפגעהיט געווארען אין אונזער הויז, מיט די ברענענדיגע ליכט און די בלישטשענדיגע זילבערנע לייכטער, האט מיר דער שבת אויסגעזעהן נישט ווי א טאג פון ערדישען לעבען, נאר ווי איינער פון יענע, וואס ווארטען אויף אונז אויף יענער וועלט. און ווען איך פלעג אפטמאל שבת זעהן א קריסטליכען סטרוזש ארבייטען נעבען אין הויף אין דער צייט, ווען מיר זיצען ביי דעם בלענד־ווייסען געדעקטען טיש, פלעג איך זיך פונאנדערוויינען, וואס גאט האט בעשאפען אזעלכע אומגליקליכע מענשען, ווי די גויים זענען. און ווען איך פלעג פרעגען מיין מוטער נאך וואס האט גאט בעשאפען יודען און גויים אויף דער וועלט, פלעגט מיין מוטער, וואס האט קיינמאל קיין צייט נישט געהאט, מיר ענטפערען: „הער מיר אויף דאקוטשען, איך האב אנדערע זאכען, וועגען וואס צו טראכטען".

דער אינטערנאציאנאלער סאציאליסטישער קאמיטעט פאר'ן ארבייטענדיגען ארץ־ישראל
פראטעסטירט געגען ווייס־בוך און פאדערט א פרייע יודישע אימיגראציע און קאלאניזאציע אויף ביידע זייטען ירדן

אין בריסעל איז אפגעהאלטען געווארען א זיצונג פון ביורא פון דעם סאציאליסטישען קאמיטעט פאר דעם ארבייטענדען ארץ־ישראל.

ברייט איז ארומגערעדט געווארען דער אינהאלט פון דעם „ווייס־בוך", דער טאן, אין וועלכען עס איז געשריבען, און זיינע קאנקרעטע אויספיהרען. נאך לאנגע וויכוחים, וואס זענען געווען דורכגעדרונגען מיט אומצופרידענהייט פון „ווייס־בוך" און מיט ווארימע סימפאטיעס צו דער ציוניסטישער זאך, איז אנגענומען געווארען איינשטימיג די פאלגענדע רעזאלוציע, וואס וועט איבערגעשיקט ווערען צו דער ענגלישער רעגירונג און צו דער לייבאר־פארטיי.:

1) דער „סאציאליסטישער קאמיטעט פאר דעם ארבייטענדען ארץ־ישראל" קאנסטאטירט, אז דאס „ווייס־בוך", לויט זיין גייסט און לויט זיין ווארטלויט, דורך די מיטלען פון שטרענגע בעגרענצונגען, וואס עס שלאגט פאר בנוגע דער יודישער איינוואנדערונג און קאלאניזאציע אין ארץ־ישראל, שאפט מניעות, וואס זענען כמעט נישט איבערצוטראגען, פאר דער ענטוויקלונג פון דער יודישער היים אין ארץ - ישראל. דער קאמיטעט דערוויסט זיך מיט צופרידענהייט, אז די בריטישע רעגירונג גרייט זיך, אין הסכם מיט די פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ, אויסצוארבייטען א פראגראם, וואס זאל זיין אין א פולקאמער הארמאניע מיט די בעשטימונגען פונ'ם א"י - מאנדאט, מיט די החלטות פון דער מאנדאט־קאמיסיע, און מיט דער אייגענער רעזאלוציע פון דער לייבאר־פארטיי פון אקטאבער 1930, לויט וועלכער די בריטישע רעגירונג ווערט גערופען איצט צו רעאליזירען מיט אלע מיטלען, וואס זי האט אין איהר רשות די מאנדאט־פאליטיק, ד. ה. צו ענטוויקלען אלע עקאנאמישע מעגליכקייטען פון דעם גאנצען לאנד, וואס איז איהר אנפערטרויט געווארען דורכ'ן מאנדאט און שטיצען די יודישע איינוואנדערונג, ווי אויך די קאלאניזאציע פון לאנד אין דער ברייטסטער מאס פון זיין אויפנאהמס־פעהיגקייט.

2) דער קאמיטעט איז ביי דער מיינונג, אז די אויפגאבע, וואס דער פעלקער־בונד האט אנגעטרויט דער מאנדאט - מאכט, בעשטעהט אין שטיצען אויף אן אקטיווען אופן און מיט אלע מיטלען א ברייטע און אינטענסיווע יודישע איינוואנדערונג און קאלאניזאציע און אויפבויען ווי אמשנעלסטען די יודישע היים, און אין דער זעלבער צייט־פאראלעל ברענגען הילף דער אראבישער בעפעלקערונג, אויפהויבען איהר עקאנאמישען, פאליטישען און גייסטיגען ניווא.

און וואס אנבעלאנגט די אקטיוויטעט פון די יודישע ארגאניזאציעס, דארף זי זיין געפיהרט אויף אזא אופן, אז נישט בלויז זי זאל נישט שאדען די אראבישע אינטערעסען, נאר להיפוך, צו מאכען פראפיטירען אלע איינוואוינער פון דער ענטוויקלונג פונ'ם לאנד. דער קאמיטעט איז גליקליך צו קאנסטאטירען, אז די יודישע היים בויט זיך בלויז מיט פרידליכע מיטלען, גארנישט צונעהמענדיג ביי יענעם.

3) דער קאמיטעט האלט, אז די מאנדאט־תקנות בנוגע דער יודישער היים קאנען אויסגעפיהרט ווערען דורך די פאלגענדע מיטלען:

א) א ברייטע יודישע אימיגראציע און קאלאניזאציע אין ארץ־ישראל;

ב) דורך שטעלען אין רשות פון דער יודישער און אראבישער קאלאניזאציע אלע פרייע נישט־קולטיווירטע שטחים פון ביידע זייטען ירדן;

ג) דורך א פראייניגונגס־פאליטיק צווישען יודען און אראבער, א פאליטיק, וואס דארף געשטיצט ווערען פון דער ארץ־ישראל - אדמיניסטראציע.

4) דער קאמיטעט שיקט זיין ברודערליכען גרוס די יודישע ארבייטער - ארגאניזאציעס פון א"י — דער פעראייניגטער ארבייטער - פארטיי און דער התאחדות העובדים — וואס זייענדיג טריי דער זאך פון די יודישע מאסען, פיהרען זיי א שווערען קאמף, כדי צו שאפען א יודישע היים און פיהרען שטאלץ די פאהן פון אינטערנאציאנאלען סאציאליזם און פון שלום מיט די אראבישע ארבייטער.

די דאזיגע רעזאלוציע איז געחתמ'עט דורך די מיטגלידער פון ביורא, וואס זענען געווען אויף דער זיצונג: עמיל וואנדערוועלדע (פארזיצער), דע ברוקער, פיעדאר (זעקרעטאר), טראקלע (דעפוטאט פון ליעוש), קאמיל הויסמאנס, פיליפ טיראטי, לעאן בלום, פיער רענאדעל, זשאן לאנגע, עדוארד בערנשטיין, לעבע, סאוקופ (פרעזידענט פון טשעכישען סענאט).

די „הבימה" דאס ערשטע מאל אין לאנדאן

לאנדאן, (יט"א) דאס העברעאישע טעאטער „הבימה" וועט דעם 29־טען ה. ח. אנהויבען זיינע גאסטראלען אין היגען פעניקס־טעאטער. צום אויפנאהם־קאמיטעט פון דער „הבימה", וועלכע קומט צום ערשטען מאל קיין לאנדאן געהערען צוו. אנד.:. ליידי ערל, ד"ר גאסטער, מ. שאליט, מ. מארקס, פראפ. ווייצמאן. די „הבימה" - גאסטראלען אין לאנדאן וועלען דויערן 6 וואכען. די לאנדאנער געזעלשאפט ווארט מיט גרויס שפאנונג אויף די פארשטעלונגען פון דער „הבימה".

די זיצונגען פון דער פינאנץ־קאמיסיע פון דער „יודישער אגענץ"

ב ע ר ל י ן, (יט"א) אין די זיצונגען פון דער פינאנץ־קאמיסיע פון דער יודישער אגענץ, וואס זענען דא אפגעהאלטען געווארען אונטערן פארזיץ פון דירעקטאר אסקאר וואסערמאן האבען זיך בעטייליגט צוו. אנד. פאלגענדע פערזאנען:

די מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע פון דער „יודישער אגענץ" ד"ר בערנארד קאהן און פראפ. מאריץ העקסטער, דירעקטאר פון קרן־היסוד, ד"ר ארטור האנטקע, ד"ר דזשארדזש האלפערן, ד"ר אהרן בארטה, לאצארוס בארטה, עטינגאן פון לאדז, אינזש. רייס — ווארשא, ד"ר זילבערשטיין — לעמבערג, לעאן לעוויט — ווארשא, ע. ס. מארקס —לאנדאן. א בעריכט פון די זיצונגען איז נאך נישט פערעפענטליכט געווארען.

א שפּיל אין „ערשטע יוגענד"

(ערצעהלונג)

דאָס פּאָרל, ביידע פערהייראַטע. זי צו אַנ'אַנדער מאַן, און ער צו אַנ'אַנדער פרוי, האָבען זיך שטילערהייט געליבט. זיי זענען אַרומגעגאַנגען צוזאַמען אין די פערבאָרגענסטע ווינקעלעך, און נישט אויסגעזאָגט איינע פאַר די אַנדערע וועגען זייערע פערהייראַטע לעבענס. אַלץ איז געגאַנגען גלאַט און אינטערעסאַנט; מען האָט זיך אָפט געטראָפען, הנאה געהאַט פון יעדער נייער בעגעגעניש, און פערבראַכט איינע מיט די אַנדערע אויפ'ן „יונגען" און פרייען ליבעס-שטייגער.

פאַר ביידען איז קיין סוד נישט געווען, אַז זיי זענען נישט קיין פרייע מענשען, כאָטש זיי האָבען קיינמאָל וועגען זייערע פאַמיליען-לעבענס נישט גערעדט, אַפילו אַ וואָרט וועגען דעם נישט דערמאָהנט. זיי האָבען עס געוואוסט פון אַנדערע, זייטיגע מענשען. קיין פעראיבעל פאַרוואָס זיי בעהאַלטען איינע פאַר די אַנדערע דעם אמת האָבען זיי אָבער נישט געהאַט. פערקעהרט, זיי זענען נאָר געווען פון דעם צופרידען, ווייל זיי האָבען ביידע געוואָלט האָבען דאָס געפיהל, אַז זיי זענען פרייע מענשען. יעדערער פון זיי מעג זיך טאַקע האָבען ערגעץ אַ היים, מיט מאַן און ווייבליכטען, מיט פאָטער- און מוטער-פליכטען. דאָ, אָבער, בעדאַרפען אָט די הייראַטס-פליכטען, וועניגסטענס פאַר די פאָר שעה, וואָס זיי זענען צוזאַמען, פערגעסען ווערען, אַראָפּגענומען ווערען פון זייער לעבענס-אָרדנונג.

זיי זענען נאָך ביידע געווען פערהעלטניסמעסיג יונגע מענשען, וועלכע האָבען אויף קיין פאַל נישט געקענט ביי זיך פועל'ן, אַז די „ערשטע יוגענד" איז שוין אַוועק. און, אַז אויב זיי ווילען שוין יאָ אָנהויבען אַ נייע שפּיל מיט'ן לעבען, מוזען זיי עס אָנהויבען פון דער „צווייטער יוגענד", וואָס דאָס מיינט זיין עהרליך צו זיך אַליין. איין מאָל פאַר אַלע מאָל צוגעבען, אַז די ערשטע יוגענד איז פאַר זיי אָפּגעשניטען, אַז דאָס זוכען זיך אַליין איינצורעדען, אַז זיי הויבען איצט אָן אויפסניי, ווי קיין זאַך אין זייער לעבען וואָלט נישט פּאַסירט, איז אין בעסטען פאַל נישט מעהר ווי זעלבסט-נאַרעריי. זיי האָבען זיך אָבער מיט דעם נישט גערעכענט. דערווייל איז זיי גוט. ווער מיר מאַן? וואָס מיר פרוי? זיי זענען פרייע. נאָך קיינמאָל נישט פערהייראַטע מענשען, זיי זענען קיינעם נישט אָפּהענגיג. און קיינער איז נישט אָפּהענגיג פון זיי.

ווען מען האָט זיך געטראָפען, האָט מען זיך באַגעגענט מיט אַ לוסטיגען שמייכעל אויף די ליפען, געלאָפען איינע די אַנדערע אַנטקעגען. זיך פריידיג אַרומגעכאַפּט ווי אַ יונג יונגעל מיט אַ מיידעל, זיך צוקושט, און מיט לייכטע זינגענדיגע טריט זאָרגלאָז אַוועקמאַרשירט, וואו די פערליבטע אויגען האָבען זיי געטראָגען.

אַלץ און אומעטום, וואו זיי האָבען זיך נאָר געפונען, איז זיי געווען ליב און טייער. זיי האָבען קיינמאָל נישט דערמאָהנט פון זייער פערגאַנגענהייט און קיינמאָל נישט גערעדט וועגען דער צוקונפט. אַפּילו נישט פון דער געגענוואַרט. זיי האָבען איבערהויפּט גערעדט ווייניג, און נאָך ווייניגער וועגען זיך, ווי זיי וואָלטען מורא געהאַט, מען זאָל רעדענדיג זיך אַמאָל נישט אַרויסכאַפּען מיט אַ וואָרט וועגען זייערע היימען און פאַמיליען-פליכטען... האָבען זיי די מעהרסטע צייט פערבראַכט אין אַ גליקליכען שווייגען, שווייגען און ליבען זיך... — — —

איינמאָל, ביים בעגעגענען זיך, האָט ער גלייך בעמערקט, אַז זי, זיין געליבטע, איז שרעקליך צוטראָגען. און כאָטש זי האָט איהר צוטראָגענהייט געזוכט צו בעהאַלטען, איז איהר דאָך נישט געלונגען צו בעהאַלטען איהר צער און דעם וועהטאָג, וואָס האָט אַרויסגעקוקט פון איהרע נישט אויסגעשלאָפענע, פון טרעהרען-אויפגעלאָפענע אויגען.

זי האָט געשוויגען, האַלטענדיג דעם קאָפּ אַראָנטערגעלאָזען, נערוועז געצוקט מיט די אַקסלען, און אומגעדולדיג געשאַרט מיט די טריט.

ער איז געוואָרען אומרוהיג. נישט געקענט פערשטעהן, וואָס מיט איהר איז, און נישט געוואוסט, וואָס מיט איהר אָנצוהויבען צו רעדען.

— איך מוז שוין געהן אַ היים! — האָט זי אין אַ פערקלעמט קול מיט אַמאָל אַרויסגערעדט.

— אָבער וואָס איז, מיין ליבע, וואָס איז דען געשעהן? — האָט ער צושראָקען און פערוואונדערט איהר אָנגעקוקט.

— מיין קינד, מיין יונגעלע, איז זעהר קראַנק — האָט זי, שלינגענדיג אין דער שטיל די טרעהרען, קוים אַרויסגעשטאַמעלט.

ס'איז געווען מערקווירדיג ווי זי האָט זיך מיט אַמאָל געענדערט. זי איז אינגאַנצען אַרויס פון דער ראָליע פון אַ געליבטע, וואָס זי האָט די גאַנצע צייט געשפּילט. און ס'האָט זיך בעוויזען די מאַמע, די צעוועהטאָגטע מאַמע, וואָס איז אין שרעק פאַר דעם גורל פון איהר קראַנקען קינד, וואָס איז גרייט איבערצוטראָגען די גרעסטע ליידען פאַר איהר קינד, און, אַז עפּעס אַנדערש אין לעבען אַ חוץ איהר קינד געהט איהר איצט מעהר גאַרנישט אָן.

זי האָט אָנגעהויבען צו שטעלען שנעלע און אומרוהיגע טריט צום וועג אַ היים. ער איז איהר שטיל נאָכגעגאַנגען, אויף איהר געקוקט, און זיך קוים געקענט פאָרשטעלען, אַז דאָס איז זי. די געליבטע זיינע, אַזוי פערענדערט איז זי געוואָרען. איהר קערפּער איז עפּעס ווי איינגעשרומפּען געוואָרען, און איהר שעהנער פּנים האָט זיך נישט אויפגעהערט צו קוויטשען פון טיפען וועה.

זיי האָבען זיך ווידער געטראָפען.

זי האָט זיך פאַר איהם ענטשולדיגט פאַרוואָס זי האָט איהם אַ לענגערע צייט נישט געקענט זעהן.

וועגען איהר קינד, וואָס איז קראַנק געווען, האָט זי איהם אַפילו קיין וואָרט נישט דערמאָהנט, און ער האָט איהר וועגען דעם נישט געפרעגט. אויף איהר פּנים האָט ער אָבער דערקענט, אַז אַלץ האָט זיך אויסגעלאָזט צום גוטען. נישט געווען מעהר קיין אומעט און קיין צער אין איהרע אויגען.

אַלץ האָט בעדאַרפט בלייבען ביים אַלטען, אָבער זייער בעגעגעניש איז מעהר נישט געווען אַזאַ האַרציגע און וואַרימע ווי עס וואָלט בעדאַרפט זיין. נאָכדעם ווי זיי האָבען זיך נישט געזעהען אַ לענגערע צייט. זיי האָבען ביידע גלייך דערפיהלט, אַז עפּעס איז נישט מעהר דאָס, וואָס געווען, אַז דער צופאַל מיט'ן קינדס קראַנקהייט, האָט צושטערט די אילוזיעס, אין וועלכע זיי האָבען געוואָלט לעבען, דעם געפיהל, אַז מען איז נאָך יונגע און פרייע מענשען, אָהן פליכטען און פעראַנטוואָרטליכקייט.

נישט ווילענדיג האָט יעדערער פון זיי בעוואונדער אָנגעהויבען אַ טראַכט צו טון פון'ם אַנדערענס פאַמיליע. אין געדאַנק זיך אָנגעהויבען אויסצומאָלען דעם אַנדערענס היים, ווי עס זעהן אויס איהר מאַן, זיין פרוי, און די קינדער... ס'האָט אויפגעהערט צו זיין אַן „איינצעל"-אינטערעס, ס'איז געוואָרען אַ פאַמיליען-אינטערעס...

זיי זענען געוואָרען ערנסט, דערפיהלט אַ פאָר אַנטוואָרטליכקייט פאַר זייערע האַנדלונגען און טאַטען, וואָס דאָס האָט זיי מעהר נישט געלאָזט זיך פריי בעוועגען... און ס'איז צושטערט געוואָרען די פרייד און די לוסט פון דער אומפעראַנטוואָרטליכער, לייכט-געמיטיגער „ערשטער יוגענד".

ס'איז געקומען צו אַ לאַגע, וואו זיי האָבען געזאָלט ענטוועדער געמוזט אָנהויבען מיט דער ערנסטער, שווער-געמיטהיגער, פעראַנטוואָרטליכער „צווייטער יוגענד". אָדער — אין גאַנצען אויפהערען.

זיי האָבען זיך מעהר נישט געקענט נאַרען...

יצחק בלום.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטש 20

אונוויערופליך די לעצטע 2 געזעגענונגס-פאָרשטעלונגען פון בערימטען אַרטיסט פון סטאַניסלאַווסקי'ס קונסט-טעאַטער אין מאָסקווע, פּיסקאַטאָר-טעאַטער אין בערלין

פּאָול באַראַטאָוו

היינט זונטאָג דעם 28 דעצעמבער 9 אַ זייגער אָוונט צום לעצטען מאָל

די סענסאַציאָנעלע פּיעסע, וועלכע האָט פּ"ייטאָג און שבת געמאַכט אַ געוואַלד יגעו רוטש

יאַ אַ מאַן — נישט אַ מאַן?...

דראַמע אין 4 אַקטען פון ר. פרידמאַן. הויפּט-ראָל — פּאָול באַראַטאָוו.

מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 29 דעצ. 9 אַ זייגער אין אָוונט

פאָרלעצטע פאָרשטעלונג צו ביליגע פּרייזען פון 50 גר. אָן

טראַגעדיע אין 3 אַקטען (6 בילדער) פון ערנסט טאָלער. הויפּט-ראָל הינקעמאַן — באַראַטאָוו

„הינקעמאַן"

דינסטאָג דעם 30 דעצ. 9 אָוונט פייערליכע געזעגענונגס-פאָרשטעלונג

בענעפיס פּאָול באַראַטאָוו

פון בעריהמטען אַרטיסט

וואָס? לייענט אין מאָרגענדיגע אַנאָנס! וואָס?

פערזאָרגט אייך שוין מיט בילעטען!

ס'נעהמען אנטייל פרויען מ. ראַיען, ס. סלאָים, י. פלאָום, ס. פּאָזנאַנסקאַ. מענער: ח. בראַקערזש, מ. גורוויטש, י. גרנהויז, י. ווינבערג, מ. מעלמאַן, מ. פּאָזנאַנסקי, א. קורץ, ה. פלוים. סופלער: מ. אייזענבערג. בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98

נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונט

ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

געבראַכען דעם קאָנטראַקט

צרות פון אַ הומאָריסט

פון ב. קאָווגער.

אַ יודישער הומאָריסט, אַ וויצלער, וואָס זאָגט וויצען און שרייבט הומאָריסטישע מעשה'לעך פאַר לייט, ווייל די צרות זענען צו גרויס, האָט מיר דערצעהלט אָט אָ-די געשיכטע:

ווי איהר ווייסט, בין איך אַ יודישער שרייבער, אַ הומאָריסט; איך מאַך לאַכען אַ וועלט מיט מענשען מיט מיינע שטיפערייען.

דאָס איז מיין מלאכה, מיין פרנסה; מיין שטיקעל ברויט, איז דאָס.

ווען איך שרייב נישט, האָב איך נישט פון וואַנען צו לעבען.

דער רעדאַקטאָר זאָגט צו מיר: „לאַכט, וועט איהר האָבען ברויט; וויצעלט זיך, וועט איהר האָבען אויף אַ מלבוש; שטיפט, וועט איהר האָבען אויף דירה געלד".

פאָלג איך דעם רעדאַקטאָר. אַ ברירה האָב איך? איך וויצעל זיך אַפילו ווען איך בין נישט געזונד, ווען איך האָב אַ קאָפּ-וועהטאָג, ווען עס שטעכט מיך אין אַ זייט, ווען איך האָב אַ שטאַרקען פיבער, ווען איך בין אין אַ טרויעריגער שטימונג, ווען מיין פרוי אָדער קינד איז קראַנק.

אַז די וועלט וויל לאַכען, איז דאָך נישט שייך! מען קען זיך מיט דער וועלט נישט איינרייסען.

שרייב איך און די וועלט לאַכט און קוועלט און זי ווערט גרעבער ווי לענגער.

מחמת לאַכען איז זעהר געזונד; דאָקטוירים הייסען לאַכען — אַזוי האָט אַמאָל געזאָגט דער גרעסטער יודישער הומאָריסט שלום עליכם.

טרעפט זיך אַ מעשה: איך בין קראַנק געוואָרען. צוערשט האָב איך גענומען הוסטען. אָבער הייסט איהר ווי הוסטען? פון דער פריה ביז'ן שלאָפען-געהן!

מענשען און שכנים האָבען זיך געוואונדערט, וואו עס נעהמט זיך צו אַ יודישען הומאָריסט אַזוי פיל כוחות.

דערנאָך האָט זיך ענטוויקעלט ביי מיר אַ האַרץ-קראַנקהייט. דערנאָך — אַ נירען-קראַנקהייט. אַזוי ווי די לונגען מיינע זענען אויך געווען אַ קאַפּיטשקע נישט מיט אַלעמען, האָט עס מיך שוין אינגאַנצען אַוועקגעלייגט אין בעט.

ליג איך און איך פּאָכע מיט דער נשמה; איך געה-אויס ווי אַ ליכט, געה איך אויס.

מיינע בעקאַנטע דאָקטוירים האַלטען נישט פון מיר; זיי זאָגען, אַז אפשר איינער פון צעהן-טויזענד דרעהט זיך אַרויס. זיי זאָגען עס אַרויס אַזוי פשוט, אַזוי איינפאַך, ווי איינער זאָגט צום אַנדערען: „באָרג מיר אַ גילדען ביז מאָרגען".

טאַקע אין דער אמת'ן, וואָס פאַר אַ בעטרעף האָט ביי אַ דאָקטאָר אַ מענשען'ס לעבען?

ליג איך אַזוי אין בעט און איך פּאָכע מיט דער נשמה, און די דאָקטוירים טרייסטען מיך: „דו וועסט זיך שוין אַזוי לאַנג נישט מוטשען; נאָך אַ וואָך, נאָך אַ חודש, און דו וועסט געהן אַ גאַנג".

ס'וויז פרעהליך צו הערען אַזאַ בשורה, יאָ?

פּלוצלונג עפענט זיך די טיר און עס קומט אַריין בערטשיק, אַ יודישער פערלעגער פון ביכער, אַ גרויסער פלוט!

איך האָב דעמאָלט געהאַט זעהר אַ הויכען פיבער, אַרום הונדערט-און-פינף. מיין ווייבעל איז געזעסען לעבען מיין בעט אַנ'אויסגעפּוצטע און געוויינט. צי זי האָט געוויינט פאַר וואָס איך בין קראַנק, צי דערפאַר, וואָס איך געה נישט אין גאַנג — ווייס איך נישט...

זעצט זיך דער יודישער פערלעגער אַוועק נאָהענט צו מיין פרוי, נעמט זי שלינגען מיט די אויגען, און בשעת מעשה כאַפּט ער אַ שמועס מיט מיר:

„וואָס זאָגען דאָקטוירים"?

„שלעכט".

„וואָס, אַ שטייגער. הייסט ביי זיי שלעכט"?

— פרעגט ער.

„זיי זאָגען, אַז מיין קראַנקהייט איז נישט קיין געזונדע, נישט קיין פרעהליכע; אפשר איינער פון צעהן-טויזענד דרעהט זיך אַרויס".

„הערט"! — טוט ער אַ זאָג ראַפּטאָם, — „הערט, איך וויל ביי אייך אָפּקויפען דריי בענדער פון אייערע הומאָרעסקען; הומאָר איז נאָך אַלץ סחורה; איהר האָט מיר אַמאָל געזאָגט, אַז איהר האָט פאַרטיג דריי בענדער מיט הומאָר. דאָס איז געווען, דאַכט זיך, מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק, וויל איך די דאָזיגע ביכער אַרויסגעבען. נישט איצט; איצט איז נאָך אַ קאַפּיטשקע צו פריה... איכ'ל צוּוואַרטען... אויב דאָקטוירים זאָגען, אַז עס איז אַ פראַגע פון וואָכען, קען מען צוואַרטען; עס ברענט נישט... און אויב עס זאָל זיך פערציהען נאָך אַ חודש, איז אויך נישט קיין אומגליק; וועל איך שפּעטער רייך ווערען! דער מאַרק אויף יודישע ביכער איז סאַיווי נישט אַזאַ פליגעלדיגער; וועלכער משוגענער לייגט עס היינט אַ יודיש בוך? האָב איך צייט צו וואַרטען ביז... ביז... איהר פערשטעהט?.. איך בעט נישט, חלילה, דעם טויט אויף אייך... וואָס פאַר אַ בייז האָט איהר מיר געטון?.. טאַקע אין דער אמת'ן: נישט איהר האָט געבאָרגט געלד ביי מיר. נישט איך האָב אייך געוואָלט באָרגען... נאָר גאָרנישט, איהר פערשטעהט... ווען איהר וועט מאַכען אַ שטאַרב, וועלען דאָך אַלע צייטונגען מאַכען אַ טומעל, אייך לויבען, אייך מאַכען הספּדים, שרייבען לאַנגע אַרטיקלען וועגען אייך, זיי וועלען דרוקען אייער בילד אין שוואַרצע ראַמען; דער שרייבער-פעראיין וועט אַראַנזשירען די לויה; גרויסע רעדנער וועלען האַלטען רעדעס; גרויסע חזנים וועלען מאַכען „אל מלא רחמים". עס וועט קאָכען אין אַלע גאַסען, אין אַלע הייזער. וועט אָט די רעקלאַמע וועט זיין פאַר מיר כל הגלטען אין דער וועלט. דערפאַר קריגט איהר דריי הונדערט גילדען. צו הונדערט גילדען אַ בוך. הונדערט גילדען גיב איך אייך אָן דעראויף, אַ דעפּאָזיט הייסט עס, און צוויי הונדערט גילדען דאַרף איך אויסצוצאָהלען צו אייערע יורשים. זייט איהר צופרידען"?..

שייך זאָגען צופרידען! איהר אויף מיין אָרט וואָלט זיין צופרידען?.. ווער עס ווינשט מיר שלעכטס, וואו איך האָב נאָר אַ שונא, זאָל מאַכען אַזעלכע קאָנטראַקטען...

די פרוי מיינע האָט אויפגעהערט וויינען און אַ פרעג געטון דעם פערלעגער:

„ווען גיט איהר דעם הונדערטער"?

„שוין"! — האָט געענטפערט דער פערלעגער, — „שוין, איצט, ווי נאָר אייער מאַן שרייבט אונטער דאָס פּאַפּיר".

איך האָב מיט אַ ציטערדיגער האַנד אונטערגעשריבען מיין נאָמען און דער פערלעגער האָט דערלאַנגט מיין ווייבעל אין האַנד אַריין אַ טשעק אויף הונדערט דאָלאַר. אויף יענער זייט טשעק איז געווען אָנגעשריבען:

„די הונדערט דאָלאַר זענען אַ דעפּאָזיט אויף דריי הומאָריסטישע ביכער. באַלאַנס צוויי הונדערט דאָלאַר ערשט נאָכ'ן טויט; ווען די ביכער וועלען זיין אַרויסגעגעבען".

דער פערלעגער איז אַוועק אַ צופרידענער, און מיין ווייבעל האָט איהם בעגלייט ביז צום טיר און איהם בעדאַנקט... און יענער האָט בעמערקט:

„איך וויל האָפען, אַז אייער מאַן וועט מיך נישט אָפּנאַרען, אַז ער וועט מיך נישט פערשלעפּען אין קיין באַזע"..

ווילט איהר דאָך וויסען דעם סוף! וועל איך אייך זאָגען, אַז דער סוף איז נישט קיין פרעהליכער; איך פיהל זיך, ווי איהר זעהט, אַ סך בעסער און געזונד... דער הוסט האָט מיך אָפּגעלאָזט. דער פיבער איז אַוועק. די נירען האָבען זיך בערוהיגט און די לונגען געהען מיט... האָט איצט דער פערלעגער טענות צו מיר. אַלע ווילע קומט ער צילויפען מיט קולות: סטייטש, איך בין נישט קיין וואָרט-מאַן, דאָס האַרץ זיינס האָט איהם טאַקע געזאָגט... די אַנדערע שרייבער האָבען אויך געזאָגט, אַז איך וועל זיך אַרויסדרעהען פון דעם מלאך המות; אַז איך האָב שוין אַזוי אָפּגענאַרט צוויי אַנדערע אַרויסגעבער: איינעם פון ווילנע און איינעם אין וואַרשע און ער איז שוין דער דריטער...

טענה איך צו איהם: „וואָס שרייט איהר, וואָס געוואַלדעוועט איהר? וואָס בין איך שולדיג, אַז איך בין געזונד געוואָרען? ווען איך ווייס דאָס פריהער, נעהם איך ביי אייך נישט קיין דעפּאָזיט; אָבער פערפאַלען... ס'איז נישט מיין שולד... אַ מענש איז נישט ביי זיך אין די הענד... ס'האָט זיך אַזוי געמאַכט, איז פערפאַלען... ענטשולדיגט... האָט געדולד"...

אָבער ער וויל פון גאָרנישט וויסען; ער וויל האָבען צוריק דעם הונדערטער...

אָט אַזעלכע צרות האָב איך!

אין אפגרונט

סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן (37

די געשרייען האָבען געדויערט ביז עס איז געוואָרען נאַכט. עס האָט אויסגעבראָכען אַ שלאָס-רעגען און פון איהרע אויגען האָבען זיך געגאָסען טרעהרען ווי פון אַ קוואַל, און זי האָט מצהר נישט געווען, גאָר געטרעכצט צו בראָכען.

ענדליך האָט זיך אַלץ פאַרענדיגט. דער שטורעם איז פאַריבער. די טרעהרען האָבען זיך אויסגעטריקענט, און די קרעכצען האָבען אויפגעהערט

ער האָט איהר אויפגעהויבען לאַנגזאַם פון דער ערד. זי האָט זיך געלאָזט נעהמען ווי אַ קינד פון איהר מוטער, און האָט געזיפצט ביי יעדע באַוועגונג. עס האָט געשיינט, אַז זי האָט געהאַט רעספּעקט פאַר דעם מאַן, וואָס האָט זיך געהאַלטען אַזוי שטאַרק געגען איהר. זי איז געגאַנגען מיט איהם טריט אין טריט, אָבער זי האָט נישט געבי-טען זיין אָרעם. ווען איינער וואָלט געזעהען ווי זיי געהען אַזוי שטיל און מיד, וואָלט ער געמיינט, אַז זיי זענען דאָרפסלייט, וואָס האָבען דעם גאַנצען טאָג געאַרבייט שווער אין וואַלד.

נישט ווייט פון הויז האָבען זיי אָנגעטראָפען דעם דיקען העטמאַן, וועלכער האָט זיי געפרעגט, צי זיי האָבען געהערט די שרעקליכע געשרייען אין וואַלד, געשרייען, ווי פון אַ חיה, אין וועלכע האָבען זיך געהערט ווייטאָג און געמאַכט אויפ-ציטערען יעדען, ער האָט זיך געוואונדערט, וואָס זיי זענען געווען אין וואַלד און האָבען נישט גע-הערט די געשרייען:

זשאַן און פאַני האָבען נישט געענטפערט ביז'ן ווענ צום באַהן האָט זיך זשאַן אַ ווייל-ע אָפּגעשטעלט.

— קום עסען! — האָט זי איהם געבעטען אין אַ שטילען טאָן. — דער צוג איז אַוועק, די ערשטע נאָך קייגען אָנ'אָנגעקומען ביז האַלבער נאַכט

ער האָט געפאָלגט, וואָס זאָל ער מורא האָ-בען. די סצענע קען נישט געשפּילט ווערען אַ צווייט מאָל, און פאַרוואָס זאָל ער איהר נישט אַרויסווייזען די פריינדשאַפט.

דאָס צימער איז געווען וואַרעם, דער לאָמפּ האָט געברענט ליכטיג, און די דינסט האָט אַלץ געמאַכט פעסטיג. מאַדאַם העטמאַ איז געזעסען ביים טיש און האָט זיי דערוואַרט ביי דעם גע-גרייטען טיש.

אָבער ווי נאָר פאַני איז אַריין אין הויז, איז העטמאַ אויפגעשפּרונגען און האָט פאַרבראָכען די הענט:

— פיגסטער, מיט צעהן יאָהר עלטער, די אויגען געשוואָלען און פאַרלאָפען מיט בלוט, בלאַסע אויף איהר קליידט און אפילו אויף איהר קאָפּ, אַזוי האָט איצט אויסגעזעהן פאַני לאַגראַנד. די וואָרימקייט אין הויז, דער שמעקער טיש, האָבען איהר ווידער דערמאַהנט איהר אומגליק און זי איז ווייטער אויסגעבראָכען אין אַ געוויין.

— ער פערלאָזט מיך! ער געהט היירא-טען.

די העטמאַס האָבען זיך איבערגעקוקט, און ער האָט געמאַכט אַ קרומע מינע, און געזאָגט: „אָבער עסען מוז מען דאָך!“

פאַני איז אַריין אין צווייטען צימער אַרום-צוואַשען זיך, זי איז אַרויס ציריק אָנגעטאָן אין איבערגעטאָן אין אַ ווייסען קלייד. אַלע האָבען געוואַרט, אַז זי וועט אָנפאַנגען נאָך אַ סצענע, אָבער זיי האָבען זיך גענאַרט. זי האָט זיך געוואָרפען אויפ'ן עסען, ווי אַ מענש, פון אַן אָנגע-הונגערטען שיף.

אין אָנהויב האָבען אַלע גערעדט וועהניג און פאַרזילטיג, אָבער צום סוף האָט יעדער זיך צו-רעדט פריי אין פיל איבער פערליי זאַכען.

זשאַן האָט די גאַנצע צייט געקוקט אויף די העטמאַס און האָט זיי מקנא געווען, וואָס זיי דאַרפען זיך נישט שיידען. ער האָט אויך געקוקט אויף דעם צימער, אויף דעם מעבעל און אויף די אַלע זאַכען, וואָס זענען איהם געווען מייער.

ענדליך האָט זיך פאַני צו איהם צוגערוקט, האָט איהם גענומען ביי דער האַנד און געזאָגט:

— הער נאָר, זשאַן, עס איז צייט צום באַהן זיי געזונד, איך וועל דיר שרייבען.

ער האָט זיך אויפגעהויבען און האָט זיך געלאָזט געהן. ביים טויער אין דער פינסטער האָט ער דערפיהלט צוויי הענד אַרום זיין האַלז, און פאַני האָט נאָך געזאָגט:

— גיב מיר דיין לעצטען קיש.

זי האָט איהם צוגעדריקט צו זיך, האָט איהם געקושט און זיך געבענטשט:

— בלייב וואך איין נאַכט! בלויז איינע!

פון וואָקזאַל האָט זיך שוין געהערט אַ סיג-נאַל. דער צוג קומט אָן.

ער האָט זיך אַליין געוואונדערט אויף זיין קראַפט אויסצורייסען זיך פון איהר און אַוועקלויפען צום באַהן אָבער אין האַרצען האָט ער זיך געשראָקען. כאָטשער וואָס זי זיך אינטער די רעדער. פאַרן אָפּפאָהר האָט ער אַרויסגעשטעקט זיין קאָפּ פון פענסטער און האָט לייכטער אָנגע-זעהן ער האָט זי געזעהן שטייענדיג פון ווייטען, מיט אַ ווייסען טיך. און זי האָט געשריען: „אַדיע, אַדיע!“ זי איז, אַלזאָ, געבליבען לעבען.

ער האָט געקוקט פון פענסטער און האָט געזעהען ווי זיין הויז, די ליכט און אַלץ פון דעם פערט פערשווינדען. דער צוג לויפט, און ער האָט זיך גענומען פיהלען גליקליך, ער איז געוואָרען פרעהליך, ער קען ענדליך זיין פריי. די וועלט זעהט אויס גאָר שעהנער, פראַנקרייך איז נאָך ליי-בער, די וועלדער זענען רייצענדער און דער טייך איז פראַכטפולער. ער פאָהרט צים אָרט, וואו איררענע וואַרט אויף איהם, און וואו ער וועט קענען פיה-רען אַן ערליך לעבען.

(פאָרטזעצונג קומט).

38 יאָהר נאָכאַנאַנד האָט זי געבויט אַ הויז פאַר גייסטער

אַלמנה פון ביקס-פאַבריקאַנט האָט אויפגעשטעלט אַ „פּאַלאַץ“ פאַר די פון יענער וועלט. ס'הויז קאָסט מיליאָנען דאָלאַרס

אַן אינטערעסאַנטער פאַל איז מיט סאַראַ ווינ-טשעסטער, די פרוי פון דעם זוהן פון דעם ער-פינדער פון די בעוואוסטע ווינטשעסטער ביקסען.

סאַראַ ווינטשעסטער האָט צוגעזעהן ווי איהר מאַן איז לאַנגזאַם געשטאָרבען פון שווינדזוכט. זיין טויט האָט געמאַכט אויף איהר אַ רושם. זי האָט זיך געפיהלט שטאַרק נידערגעשלאָגען, זי האָט זיך געזעהען מיט אַ ספּיריטואַליסט און ער האָט איהר געזאָגט, אַז זי מוז בויען אַ הויז פאַר די גייסטער, וועלכע וועלען מאַטערען איהר מאַן אויף יענער וועלט, ווייל זיי זענען געשטאָרבען דורך קוילען פון ווינטשעסטער ביקסען, און אַז דאָס וועט איהר בערוהיגען. סאַראַ ווינטשעסטער איז דער פּלאַן געפעלען. זי האָט זיך גענומען בויען אַזאַ הויז, און דער רעזולטאַט איז — דאָס זאָנ-דערבאַרסטע הויז אין דער וועלט.

דאָס הויז איז אַ מין פּאַלאַץ, וואָס ענטהאַלט 160 צימערען און לויט ווי ווינטשעסטער גלויבט, האָבען עס די גייסטער אַליין געבויט, און היינט וואוינען דאָרטען ד ינשמות פון פערשטאָרבענע.

עס זענען אין דעם דאָזיגען זאָנדערבאַרען הויז פערהאַן טויזענדער טירען און פענסטער. 40 רייהען טרעפּ, 47 פייער-פּלעצער, פיל מיט פערמאַכטע קוימענס, און דאָס אַלץ — בלויז פאַר די שדים.

מיליאָנען דאָלאַר זענען אויסגעגעבען געוואָ-רען צו בויען אָט דעם „גייסטער“-הויז. די פיינסטע מאַטעריאַלען זענען גענוצט געוואָרען, און מען האָט ביים בויען בעשעפטיגט די בעסטע אַרבייטער. ד יפענסטער זענען פון קינסטליכען גלאָז.

דאָס הויז איז איצט אָזען אַלס אַ מין מוזעאום, און בעזוכער טענה'ען, אַז זיי זעהען דאָרטען גייסטער.

הורינ. האָט געהערט וועגען דעם הויז און ער האָט דאָרטען פערבראַכט אַ נאַכט, ער האָט געפלאַנעוועט צו מאַכען אַ צווייטען בעזוך, אָבער ער איז געשטאָרבען איידער ער האָט עס געקענט דורכפיהרען. מיט איהר פערמעגען האָט זי צוערשט אויסגעבויט אַ סאַנאַטאָריום פאַר שווינדזיכטיגע אין ניו-הייווען, אָבער זי האָט קיין טרייסט נישט גע-קענט געפונען, זי איז געגאַנגען צו דאָקטוירים, וועלכע האָבען גאָרנישט געקענט טון מיט איהר. משוגע איז זי נישט געווען.

זי איז אַוועק צו אַ בעוואוסטען ספּיריטואַליסט און זיך מיט איהם געהאַלטען אַן עצה, ער האָט איהר געהייסען בויען אַ הויז פאַר די נשמות פון פערשטאָרבענע, און ער האָט איהר ערקלערט, אַז אַזוי אַרום וועט איהר מאַן רוהען אויף יענער וועלט.

זי איז אַוועק פון ניו-הייווען און געקומען קיין קאַליפאָרניע, וואו זי האָט געפונען אַ הויז פון 18 צימערען. זי האָט עס אָפּגעקויפט און אָנ-געהויבען איבערצובויען אויף אַ ריזיגען הויז פאַר די גייסטער פון די, וואָס זענען דערשאָסען געוואָ-רען פון ווינטשעסטער ביקסען. 38 יאָהר נאָכאַנאַנד האָט מען געהאַלטען אין איין בויען. טאָג און נאַכט האָט מען געהערט דאָס קלאַפּען פון האַ-מערס. איין סטאָליער האָט ביי איהר געאַרבייט 18 יאָהר כסדר.

אין דעם דאָזיגען הויז פון 160 צימערען האָט ווינטשעסטער געהאַט איין ספּעציעלען צימער פאַר זיך. קיינער האָט נישט געטאָרט אַריינקומען אַהין. פון יענעם צימער פלעגט זי אַרויסגעבען פּלענער ווי צו בויען, און די פּלענער האָבען איבערראַשט אַפילו די סטאָליערס. איצט פערנעהמט דאָס הויז 6 אַקער באָדען.

פיל פון די צימערען האָבען נישט קיין טירען, און אַנדערע פון זיי, פערקעהרט. האָבען צו פיר אָדער פינף טירען. רייהען טרעפּ זענען אָנגעפאַנ-גען געוואָרען און זענען נישט געוואָרען פאַרענדיגט, אָדער זענען צוגעבויט געוואָרען צו אַ טיר, וואָס עפענט זיך נישט. עס זענען דאָ 200 שאַפעס אין הויז, אָבער זיי זענען אַזוי געבויט, אַז מען קען דאָרט קיין זאַך נישט אַריינלייגען. קיין צוויי פענסטער אין הויז זענען עהנליך איינער צום אַנדערען און פיל פון די פענסטער געהען אַרויס אין פינסטערע צימערען.

אויב איינער פון ד יסטאָליערס האָט בעת מען האָט געבויט דאָס הויז געוואָלט פערלאָזען זיין אַר-בייט, האָט ווינטשעסטער איהם געהעכערט דאָס געהאַלט און ער איז פערבליבען.

די ערד-ציטערניש אין קאַליפאָרניע אין 1906 האָט פיל בעשעדיגט דאָס הויז, אָבער ווינטשעסטער האָט געגלויבט, אַז דאָס ווערט פעראורזאַכט דורך אונצופרידענע גייסטער.

פרוי ווינטשעסטער איז געשטאָרבען מיט עט-ליכע יאָהר צוריק, אין עלטער פון 85 יאָהר, און די אַרבייט אויפ'ן הויז האָט זיך אָפּגעשטעלט.

טאַבאַק-שמעקען

איז צוריק אַריין אין דער מאָדע

— האָט איהר אפשר אַ שמעק טאַבאַק?

ניין, דאָס איז נישט קיין וואָרט, וואָס איהר האָט אַמאָל, אין צייטען פון אייערע זיידעס און באָבעס, געהערט אין אַ חסידים-שטיבעל.

דאָס איז אַ גאַנץ ניי וואָרט, ריכטיגער גע-זאָגט: אַ בענייט וואָרט, אַנ'אַלט „היסטאָרישׁ“ וואָרט וואָס איז אין אונזער צייטען צוריק לעבעדיג געוואָרען. אַנ'אַלטע פערצייטיגע מאָדע, וואָס איז שוין זגעווען טויט אַ שעהנע פאָר צעהנדליג יאָה-רען, ביז זי איז פלוצלונג צוריק געוואָרען די „מאָדערנע“.

יאָ, רבותי, די מאָדע פון שמעקען טאַבאַק איז צוריק אַריין אין דער מאָדע.

און וואו? אין אַמעריקא. אין דעם לאַנד, וואו, דאַכט זיך, אַפילו קינדער אין די יונגען טרינקען שנאַפּס און רויכערען סיגאַרען אָדער סי-גאַרעטלעך — פונקט אין דעם לאַנד האָבען מיל-יאָנען מענשען ווידער אָנגעהויבען אַרומטראָגען זיך אין קעשענע מיט טאַבאַק-פּושקעלעך און שמע-קען און ניסען. ווי אין די אַמאָליגע גוטע צייטען, ווען מיר פלעגען אונזער מלמד, דעם גזלנ'ישען שמיי-סער, אַריינטון אין טאַבאַק-פּושקעלע אַ טויט שיר-קע-קעפּעלעך, וואָס מיר האָבען אַראָפּגענומען פון געגנב'עטע שוועבעלעך.... איהר געדענקט נאָך יענע גאָלדענע צייט?

די „גאָלדענע צייט“ איז צוריקגעקומען. כאָטש אין חדר געהט מען שוין קנאַפּ און פאַר'ן רבינס קאַנטשיק האָבען מיר שוין קיין מורא נישט.

אָט, פאַר טשיקאַוועס, לעזט איבער דאָס פאָל-גענדע שטיקעל, וואָס מיר נעהמען אַרויס פינ'ם לעצטען ראַפּאָרט פונ'ם אַמעריקאַנער שטייער-קאָ-מיסאַר:

„די שטייערן אויף שמעק-טאַבאַק, וואָס מיר האָבען איינקאַסירט אין יאָהר 1929, בעטרעפען 7 מיליאָן מיט 461 טויזענד דאָלאַר.... דאָס איז מיט העכער אַ האַלב מיליאָן מעהר, ווי מיר האָבען איינקאַסירט אין 1928“.

וו יגעפעלט אייך דאָס שטיקעלע נייעס? בלויז אין שטייערן אַליין האָבען אַמעריקאַנער פאַבריקאַנ-טען פון שמעק-טאַבאַק אויסגעצאָהלט אין איין יאָהר קאַרגע 7 מיט אַ האַלב מיליאָן דאָלאַר. היינט, וויפיל בעטרעפט שוין די סחורה אַליין?

אַזוי ווי מיר אַליין קויפען נישט קיין שמעק-טאַבאַק אויפ'ן פונט און אַפילו נישט אויפ'ן אונץ (ווייל מיר אַליין זענען נאָך דערווייל נישט קיין אָנהענגער פון דער אַלט-נייער מאָדע), איז דער-ריבער קענען מיר אייך נישט זאָגען, וואָס מען רעכענט פאַר אַ פונט שמעק-טאַבאַק אוי'ן אַמע-ריקאַנער שמעק-טאַבאַק-מאַרק. מיר ווייסען אָבער פון אַ זיכערע קוועלע — טאַקע פון יענעם ראַפּאָרט פון שטייער-קאָמיסאַר — אַז לעצטען יאָהר האָט מען אין אַמעריקאַ פאַבריצירט קאַרגע 41 מיליאָן פונט שמעק-טאַבאַק, און כמעט די גאַנצע סחורה איז פערנוצט געוואָרען פון אַמעריקאַנער נעזער.

ווילט איהר דאָך אַוודאי וויסען: וויפיל נעזער דאַרף מען האָבען, כדי צו קענען זאַריינשמעקען און אַרויסניסען 41 מיליאָן פונט שמעק-טאַבאַק אין איין יאָהר?

גיבען מיר ווידער אַ קוק אַריין אין יענעם ראַ-פּאָרט און זעהען: „עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז 25 מיליאָן מענשען אין אַמעריקא שמעקען געריבענעם טאַבאַק“.

25 מיליאָן אַמעריקאַנער טאַבאַק-שמעקער! וואָלט איהר דאָס געגלויבט ווען עס שטעהט נישט שוואַרץ אויף ווייס אין אַנ'אָפיציעלען רעגירונגס-בעריכט?

ווי זאָגט מען עס: „די געשיכטע ווידערהאָלט זיך“. ד יאַלטע מאָדעס ווערען נייע מאָדעס. אַזוי איז עס מיט אַלע אַלטע מאָדעס, און אַזוי איז עס אויך מיט דער מאָדע פון שמעק-טאַבאַק.

אַמאָליגע יאָהרען איז שמעק - טאַבאַק געווען איינע פון „זיבען קונסטען“ אין דער וועלט. ווער געדענקט נישט די אַמאָליגע געטאָקטע „שקעטע-לעך“, טאַבאַק-פּושקעלעך, מיט וועלכע יעדער יוד פלעגט זיך אַרומטראָגען אין קעשענע. אין די וואָ-כען-טעג — אין קאַפּטאַן, און שבתים און ימים-טובים — אין דער הינטערשטער קעשענע פון דער זיידענער בעקעשע?

באמת קינסטלער זענען אויסגעוואַקסען אין דער דאָזיגער קונסט, סיי אין דער קונסט פון מאַ-כען פּושקעלעך און סיי אין דער קונסט פון מישען שמעק-טאַבאַק. אַ קליינינקייט, טולער פּושקעלעך, די געטאָקטע, די געדרעקסעלטע, וואָס פלעגען דאָס אויג פערכאַפּען מיט זייער שעהנקייט... היינט דער שמאַק-טאַבאַק! „פּאַיטערבורגער (פּעטערבור-גער), פראַנצויזישער — אַי-אַי-אַי! כ'האַ חיות עס איז געווען, אַריינצושטופּען אַ פּאָר פינגער טיף-טיף, ביז צום דנאָ, אין יענעמס אַ פּושקעלע מיט פיינעם, גוט-געמישטען שמעק-טאַבאַק, אַרויסנעה-מען אַ פיל געדיכטע פּאָרציע און עס אַריינשטו-פּען אין ביידע נאָז-לעכער וויפיל ס'איז נאָר אַריין, און דאָס איבעריגע פלעגט בלייבען הענגען אויף די וואָנצעס און אויף דער באָרד... וויפיל תעניתים אָרימע יודען האָבען דאָס אָפּגעפאַסט מיט'ן כוח פון אַ גוטען שמעק טאַבאַק, וואָס דער גביר פלעגט זיי פילאַנטראָפּיש אונטערטראָגען אין שוהל פאַר'ן דאַווענען, נאָכ'ן דאַווענען און צווישען דאַווענען! וויפיל גרינגע מצוות, וויפיל ביליגע שטיקער עולם-הבא יודען האָבען זיך איינגעקויפט מיט די פרייע שמעק-טאַבאַקס, וואָס זיי האָבען אויסגעטיילט אין קלויז צווישען די מתפללים און אין „שטיבעל“ צווישען ד יחסידים! אַ יוד, וואָס האָט געקענט גוט מישען שמעק-טאַבאַק, איז געווען אַ גאַנצער יחסן אין שטאָט. „חיים בערס שמעק-טאַבאַק! ווער קען זיך צו איהם גלייכען? ער איז דאָך אַ קינצלער, אַ בריה, אַ מענש מיט גאָלדענע הענט“... און אַז מען איז זיך צוזאַמענגעקומען שבת אין שוהל, האָבען אַלע יודען געוואָרט אויף חיים בערן געקוקט מיט אונגעדולד צו דער טיר, און אַלע פּנים'ער האָבען אויפגעשיינט, ווען חיים בער האָט זיך ענדליך בעוויזען, און מיט סקלאַדנע טריט, פיל מיט ווירדע און זעלבסטשעצונג, אָנגעהויבען צו שפּאַנען צו דער עדה יודען. „אָט איז ער)!“, „אָט געהט ער!“ „איצט וועלען מיר האָבען דעם ריכטיגען שמעק-טאַבאַק“.

אָבער מיר קענען אייך אַבסאָלוט גאַראַנטירען, אַז שמעקען טאַבאַק איז פאַר הונדערטער יאָהרען געווען אַ קענגיליכער פערגעניגען. מיר ווייסען, אַז די בערימהטע פראַנצויזישע און ענגלישע קעניגען זענען געווען פערברענטע טאַבאַק-שמעקער, און, באַטירליך, „אַז דער רבי שמעקט, שמעקען שוין די חסידים אויך“. אַז די קעניגען האָבען געשטופּט שמעק-טאַבאַק איז באַז אַריין און געניסט און זיך געשנייצט, האָבען די הויפלייט און די הויף-דאַמען אויך געטון דאָסזעלבע.

מען ווייסט, צום ביישפּיל, אַז קעניג לודוויג דער גרויסער פון פרייסען האָט זיך קיין ריהר געטון אַהן זיין זילבערנער טאַבאַק - פּושקע און אָהן אַ רויטער פאַטשיילע...

מען ווייסט אויך, אַז דער בערימהטער פראַנ-צויזישער קאַרדינאַל און בדיפּלאָמאַט רישעליע, וואָס האָט געקאָמאַנדעוועט און אינטריגעוועט אונ-טער קעניג לודוויג דעם 14-טען האָט אָפט איינ-גענומען און איבערגעבעטען דעם קאַפּריזנעם קעניג מיט אַ גוטען שמעק-טאַבאַק, וואָס ער האָט איהם אונטערגעטראָגען, אין דעם „פּסיכאָלאָגישען מאָ-מענט“:

— שאַט, שאַט, קעניג, רעגט זיך נישט אַזוי, כ'איז נישטאָ פאַרוואָס — פלעגט דאַן דער קאַרדינאַל איהם זוכען צו בערוהיגען און שנעל אַרויסכאַפּען דאָס טאַבאַק-פּושקעלע — נעהמט בעסער אַ שמעק-טאַבאַק.

מיר, די היינטיגע, שמעקען שוין נישט קיין טאַבאַק. אַפילו אונזערע טאַטעס האָבען שוין נישט נישט שטאַרק געהאַלטען פון דעם דאָזיגען פער-געניגען. פאַר אונז איז שמעק-טאַבאַק אַ שטיקעל אַלטע, נישט נאָר זויבערע היסטאָריע, וועלכע מיר בעוואונדערען נאָך היינט בלויז אין די מוזעאומס פון דער אַלטער וועלט, וואו איהר קענט זעהן גאַנצע קאָלעקציעס פון טייערע, קאָסטבאַרע טאַבאַק פּושקעס, וואָס האָבען געהערט צו בערימהטע קעי-ניגען, קיסרים, פּרעזידענטען, פּויפּסטען, דיפּלאָמאַ-טען און, דאַכט זיך, אַפילו רעוואָלוציאָנער'ען. ווייל אויב אונזער זכרון נאַרט אונז נישט אָט, האָבען מיר אַמאָל געלעזען, אַז ראָבעספּיער, דער בערימה-טער פיהרער פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע, האָט ליב געהאַט אַריינצושטופּען פון צייט צו צייט אַ פּאָר פינגער אין אַ טאַבאַק-פּושקעלע און נעהמען אַ „שמעק“.

אָבער אין די לעצטע יאָהרען, און אין גאַנ-צען אָהן אונזער וויסען, האָט מען זיך ווידער אַ נעהם געטון שמעקען טאַבאַק, און דווקא האָט זיך די מאָדע אָנגעהויבען פערשפּרייטען אין אַמעריקא.

אָנגעהויבען האָט זיך די מאָדע אויף אַ גאַנץ קליינעם מאַסשטאַב, צוויי ברודער, בען און אַדאָלף האַל, האָבען זיך געעפענט אַ קליין פאַבריקעל פון שמעק-טאַבאַק אין נעשוויל, טענעסי, און פער-קויפט די סחורה צו די נעגערס און נעגערטעס, וועלכע האָבען פון תמיד אָן ליב טאַבאַק אין יעדער פאָרם: קיי-טאַבאַק, רויך-טאַבאַק און שמעק-טאַ-באַק.

אָבער ווען הובער, דער היינטיגער פּרעזי-דענט, איז געוואָרען דער האַנדעלס-מיניסטער אין די קאַבינעטען פון האַרדינג און קולידזש, האָט ער זיך אַ נעהם געטון צו דער טאַבאַק-אינדוסטריע. איהר געוואָלט פערגרעסערען און פערבעסער'ען און אַזוי דערביי איז איהם איינגעפאַלען, אַז מען קען פון דעם אָפּפאַל, וואָס פאַלט אַראָפּ פון טאַבאַק, ענטוויקלען אַ גאַנצע אינדוסטריע פון שמעק-טאַ-באַק. אַי, וואו וועט מען נעהמען די שמעקער? איז דער תירוץ: רעקלאַמעס, אַנעגטען! אַ גוטער אַגענט קען פערקויפען אַפילו סם-משקה. איז פאַר וואָס נישט שמעק-טאַבאַק?

און אַזוי איז טאַקע געווען. היינט שוין אין אַמעריקא, ברוך-השם, פערהאַן אַרום 70 גרויסע פאַבריקען, וואָס פאַבריצירען נישט קיין אַנדערע זאַך ווי נאָר שמעק-טאַבאַק, און וואָס אַ טאָג קומען צו נייע פאַבריקען נייע אַגענטען, און נייע שמעקער און ניסער און שנייצער אין דער העכסט-מאָ-דערנער אַמעריקא.

ווי זאָגט מען: „די געשיכטע ווידערהאָלט זיך“.

ג. פ—ם.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

אנ'אומגליקפאל מיט א פאליציי-קאמיסאר

מיטוואך שפעט אין אווענד האט מען, אנא־נים, מודיע געווען דעם קאמיסאר פון 7. קאמי־סאריאט, קאנסטאנטי ווילטשינסקי, אז אין א מע־ליניע אויף ליפאווע גאס בעהאלטען זיך די באנדי־טען, וועלכע האבען בערויבט דעם קאסיר פון ה' גאלדסאבעלס באנק.

דער קאמיסאר האט געמאכט אנ'אבלאווע אויפ'ן אנגעוויזענעם ארט, נאר קיין שום פער־דעכטיגעס נישט געטראפען.

קומענדיג א היים אויף מאניושקי 8, האט דער קאמיסאר ווילטשינסקי געוואלט אויסקלייגען זיין רעוואלווער, אין זעלבען מאמענט האט זיך דערהערט א שאס און דער קאמיסאר איז אוועק־געפאלען א ש־ע־בל־ך פערוואונדעטער.

ווייזט אויס, אז דער רעוואלווער האט צו־פעליג אויסגעשאסען צוליב דעם קאמיסארס אונ־פארזיכטיגקייט.

נעכטען איז ער געקומען צו זיך אויף א קירצער צייט און דער אונספעקציע־אפיציר פון דער שטעטישער פאליציי־קאמענדע פראנקאווסקי האט איהם אויסגעהערט און דעם ראפארט איבער־געשיקט צום אינספעקטאר נעדזשעלסקי.

קאמיסאר ווילטשינסקי האט אויפ'ן שטח פון זיין קאמיסאריאט ליקווידירט די אונטערוועלט־העלדען און זיין אומגליק האט ארויסגערופען אנ'אמת'ן בעדויערן ביי דער בעפעלקערונג פון זיין קאמיסאריאט.

טראגישע נקמה פון א פרוי
שיסט איהר עהרע און מאכט איהם אויס מאנספערשוין

(2) ראך שימאנסקי פון פושענדזעלניא 42 האט זיך בעקענט מיט א יונגער פרוי, וועלכע האט זיך פארגעשטעלט אלס 26-יאהריגע סטאניסלאווא גורעלסקא, וואס האט געוואוינט מיט א פאר חדשים צוריק חתונה-געהאט. גורעלסקא איז שימאנסקין שטארק געפעלען געווארען און ער האט זי פער־בעטען צו זיך אהיים. ער האט דערביי פאר איהר נישט געלייקענט, אז ער האט א פרוי מיט קינדער און האט איהר נאר געזאגט, אז פאר דער פרוי זעט ער גורעלסקא פארשטעלען אלס זיין קוזינקע פון ווארשא.

אינדערהיים האט שימאנסקי דערצעהלט זיין פרוי, אז ער פיהלט זיך נישט גוט און האט איהר א־ויסגעשיקט אויף א יו"ט בעזוך צו איהרע עלטערן בלייבענדיג אינדערהיים, האט שימאנסקי געדעקט דעם טיש אויף עטליכע פערזאן, און ווען די גורעלסקא איז געקומען האט ער איהר געזאגט, אז ער וואַרט אויף דער פרוי מיט געסט. דערווייל האט ער געגעסען מיט איהר א פאר גלעזלעך שנאפס. פונ'ם שנאפס איז שימאנסקי געווארען שכור לעך און האט זיך געיומען צושארען צו דער גורעלסקא. אויף איהר האט אבער זעהט אוס די מעשה נישט אזוי שטארק געוואונדערט און זי האט זיך געראנגעלט מיט'ן שטארקערען שימאנסקי. אין א מאמענט פון פערדצווייפלונג האט זי געכאפט פון טיש א שארפען מעסער און האט שימאנסקין אפגעשניטען זיין גע־שלעכטס ארגאן. ער איז געפאלען בעגיסענדיג זיך מיט בלוט און זי איז אנטלאפען.

ערשט ווען די פרוי מיט די קינדער זענען געקומען אהיים, האבען זיי איהם געטראפען א פארחלשט'ן. מ'האט צו איהם ארויסגערופען די פאגאטאוויע, וועלכע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דער זא־גאיניקאווע.

די פאליציי זוכט די גורעלסקא, אבער ס'איז אפילו נישט זיכער, אז זי האט אנגעגעבען שימאנ־סקין איהר אמת'ן נאמען.

א בלוטיגער „שלום“
א וואהנזיניגע טאט פון א פערצווייפעלטע פערליבטע

(א) סטאניסלאווא מענטעלעווסקא א טאכטער פון א רייכען לאנדווירט אין לעשנאוו שלעכעצקי ביי ווילען האט געהאט א סך אראנזשאנען, ער־שטעות איז זי געווען א שעה מיידעל און צוויי־טענס האט איהר דער פאטער גיגעבען א היבשען נדן. אבער זי האט אויסגעוועהלט קאזוכאווסקין א 26 יאהריגען קריסט פון איהר דארף, וועמען זי האט אוועקגעגעבען איהר הארץ און איהר פאטער — דעם נדן, און פרייטאג איז פארגעקומען די חתונה. צו דער חתונה זענען אויך געקומען די וועהניגער גליקליכע אדאראטארען. איינער פון זיי, שיטשיוסקי, האט זיך אנגעטרונקען. כדי צו פער־געסען זיין טרויער, וואס האט איהם בעהערשט. בפרט, ווען ער האט דערזעהען זיין געליבטע אלס פרוי פון אנ'אנדערען. א שכירער האט ער אנגע־הויבען זיך קריגען מיט די געסט, און אויפרעגונג ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אנגעהויבען שי־סען. די קוילען האבען געטראפען דאס יונגע פאר פאלק און זיי זענען ביידע געפאלען אין א קאלוזשע בלוט. מ'האט ארויסגערופען די פאגא־טאוויע. די יונגע פרוי האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל. קאזשוכאווסקי'ן האט מען דערווייל איין בערגעלאזט אין דער היים.

שיטשיזנסקי איז אנטלאפען און זיך בעהאל־טען אין וואלד. אבער מ'האט איהם געפונען און ארייננעזעצט אין טורמע.

לעכערליכע און אונווירדיגע נעמען
קען מען ענדערען

דער נאמען פון מענש קען זעהר אפט האבען א נאר וויכטיגע בעדייטונג אין זיין לעבען. עס זענען אבער פארהאן נעמען, וואס קלינגען לעכער־ליך, קאמיש און איבערהויפט אומווירדיג פאר דער בעטרעפענדער פערזאן, וואס טראגט דעם נאמען. אזעלכע נעמען זענען געבילדעט געווארען פון ווערטער מיט וועלכע מען בענוצט זיך אין טאג־טעגליכען לעבען, פדי עמיצען צו בעליידיגען, אדער צו בעטאנען זיין מינדערווערטיגע מאראלי־שע בעדייטונג, ווי, למשל, „סראק“, „פראץ“ וכדומה. מאנכע נעמען שטאמען אויך פון נעמען פון חיות, פלאנצען אדער פון געגענשטענדע, וואס בעדייטען אן און פאר זיך שוין א געוויסע בעליי־דיגונג פאר דעם דאזיגען מענש, וואס טראגט דעם נאמען און פעראורזאכען לעכערליכע בעמערקונגען אין דער סביבה פון זיינע בעקאנטע, ווי למשל „עזעל“ אדער „פירעג“ וכדומה.

די פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער אין פוילען, וועלכע איז פערעפענטליכט געווארען דעם 18 טען דעצעמבער 1930 האט געשאפען פאר די דאזיגע נאמענס-טרעגער, אויף דעם יסוד פון געזעץ פון 22-טען מערץ 1929 א מעגליכקייט לויט וועלכער מען קען לייכט און שנעל אזעלכע נעמען אויסבייטען אויף אנדערע. דער ענין ווערט דורכ־געפיהרט אויף פאלגענדען אופן:

מען מוז איינטראגען א בקשה אין וועלכער מען דארף בעטען וועגען דער ענדערונג פון נאמען. מען דארף זיך אין דער בקשה פעררופען אויפ'ן אויבען-דערמאנטען געזעץ. די בקשה מוז אפגע־שטעמפעלט ווערען אויף 3 זלאטיס און מען מוז צו איהר ביילעגען פאלגענדע ביילאגען:

1) די אלגעמיינע פאמיליען- און פערמעגענס-פערהעלטנישען; 2) מעטריקע, עווענטועל חתונה-קס; 3) די מעטריקעס פון די נישט-פוליעהריגע קינדער און 4) א בעווייז וועגען דער פוילישער בירגערשאפט. אויף א יעדער פון די דאזיגע ביי־לאגען מוז מען אויפקלעבען א שטעמפעל פאר 50 גראשען. אזא מין בקשה דארף נישט בעגריג־דעט ווערען.

די ערלויבניש אויף ענדערען דעם נאמען אינטערליגט א אבצאהל פון 200 זלאטיס. די בע־הערדע קען אבער איינצאנען אדער טיילווייז ב־פרייען דעם פעטענט פון דאזיגען אבצאהל, אויב ער קען ביילעגען אנ'ארים-צייגניש. די בעטרע־פענדע פערזאן קען בכלל בעפרייט ווערען פון שטעמפעל אפצאהל און פון די קאסטען פאר בע־צאהלען די מודעות אין די צייטונגען, וועגען דעם גאנצען ענין.

דער פעטענט מוז אנגעבען דעם נאמען, וועל־כען ער וויל זיך אנרופען, דאגעגען האבען אנדערע פערזאנען דאס רעכט אקעגענצושטעלען זיך דעם פראיעקטירטען נאמען, אויב זיי קענען בעווייזען, אז זיי אליין טראגען דעם דאזיגען נאמען. זיי מוזען אויך אנגעבען געניגע סבות, פארוואס זיי זענען דאגעגען.

אזאלכע פראטעסטען מוזען נישט בעריקזיכטיגט ווערען. יעדענפאלס קען מען זיך נישט וועה־לען קיין היסטארישע נעמען, אדער נעמען פון מענשען, וואס זענען פאפולער אין אלגעמיין בע־קאנט אין דער ליטעראטור, קונסט, וויסענשאפט א. ד. גל., אדער נעמען, וואס זענען צו שטארק פערבריי̆טערט.

אזאלכע בקשות דארפען אריינגעטראגען ווע־רען צו די סטאראסטווס אין אין גרעסערע שטעט צו דער „סטאראסטווע גראדזקיע“ און זיי ווערען ערלעדיגט דורך די וואיעוואדזטווס. אויב מען איז נישט צופרידען מיט דעם פסק דין פון דער וואיעוואדזטווע קאן מען אריינטראגען א רעקורס צום אינערן-מיניסטעריום.

די אויבינע פעראָרדנונג איז גילטיג ביז צום 23-טען יאנואר 1940.

ד"ר ח. באלסען.

Dr. med.
M. LERNER
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג

זאל פילהארמאניע

פרייטאג, דעם 2-טען יאנואר 1931, 8.30 א זייגער אווענד

חיה'לע גראבער

געוו. שוישפילערין פון מאסקווער „הבימה“

אין ליד און דראמע:

קינדער-לידער — גאסן און גנבים-לידער
פאלקס-לידער — חסידישע נגונים.

ביים קלאוויר: איגנאצי ראזענבוים.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון זאל פילהארמאניע.

זונטאג
28
ח
טבת תרצ"א

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.28

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע
צו בעקומען בעהייצונג

מאנטאג דעם 22 דעצ. האט זיך אנגעהויבען אין לאקאל פון ארבייטסלאזען-פאנד, 28. שיסער־פילס 32, די רעגיסטראציע אויף בעהייצונג פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האלטען אויס א פאמיליע (פריילעדיגע זענען אויסגעשלאסען) עס וועלען נאר רעגיסטרירט ווערען די ארבייטסלאזע, וועלכע זיינען פערשריבען אויף ארבייט אין ארבייטס-אָפּ־טיילונג-אמט און מעלדען זיך יעדען חודש צו קאנטראל.

מאנטאג, 29 דעצעמבער
PRS

דינסטאג, 30 דעצעמבער
TUWZŻ

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען: 1) א פאס; 2) לעגיטימאציע פון ארבייטסלאזען-אמט מיט קאנטראל סטעמפעל פון יעדען חודש און 3) קראנקען קאסע-ביכעל און א רשימה פון די מיטגלידער איז זייערע פאמיליעס.

10.000 מתנות פאר שול-קינדער
האט פערטיילט דער וואיעוואדישער קאמיטעט פאר די ארימסטע

פאר חנוכה האט דער קאמיטעט צו שטיצען די ארימסטע ארגאניזירט אנ'אקציע פאר שול־קינדער. ס'זענען פערטיילט געווארען 10,000 פעק־לעך. אין די פעקלעך זענען געווען ניס, לעקעכ־לעך, צוקערלעך און פרוכטען. די פעקלעך זענען פערטיילט געווארען אין 125 שולען פאר קינדער פון אלע גלויבענס, א געוויסע צאהל פעקלעך זע־נען אויך פערטיילט געווארען אין די פאזאראטאווע און ומינע קאמיטעטען, וועלכע האבען איינגעאר־דענט באנקעטס.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) קאפראווסקי (אוואמיעיסקא 15), טראווקאווסקי (בושעזשינער 56), ראזענבוים (צגעלניאנע 12), באטאשעווסקי (פעטרקאווער 95), קלופש (קילינסקא 54), טשינסקי ראקיטשינער 53).

שמוגעל פון אויסלענדישע וועש

פאליציי האט ארעסטירט א געוויסען י. פירשט, וועלכער האט אנגעפיהרט מיט א ברייטען שמוגעל פון וועש פון אויסלאנד קיין פוילען.

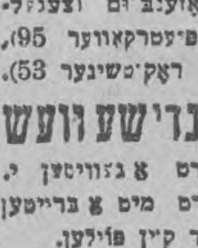

יוד. ארטיסטען-פאריין אין פוילען
דירעקטאריאט
פון די פאריין-טעאטערן

מעשולם, דיר. פאר לאדז: שמאקפער. לייטער: א. בטימאן

לאדז. יוד. קאמער-טעאטער

ביליער אין ווינטער זאל
„ארט“ מאנטייפעל זאכאדניא 43
הויכטל. לייטער:
משה בראדערזאן.

היינט, זונטאג, דעם 28 דעצעמבער
2 פארשטעלונגען
אנהויב 7.45 און 9.45 אין אווענד

ווער מיר גוטס גינט

פראגראם: 1) פראלאג, 2) זמירות, 3) די שמאט, 4) זיבען זיבען, 5) קינסטלעריש גיגאות, 6) יגרען זיגען, 7) דער וואושבער אורח, 8) אין א שיף-נעשעפט. 9) א חת־קע, 10) רוזען-ליד, 11) נישט זגם, 12) אונזער מענאושעריע, 13) קארא־גראנדע, 14) אין זאקאיאנע.

ענסעמבל לויט'ן א. ב. פרויען: זיסעל-גירל, מ. דזלסקא, יאלא זילבערמאן, שיינע מרים. מאשע פסט רמאי, אלא שליפקאוויטש. מענער: מ. אלטמאן, ש גאלדשטיין, ש, דזשיגאן, מ. קאן י. וויינגבאס, י. שומאכער, י. שפער.

טעקסטען: י. ל. פרץ, מ. ב אדזרואן, דער טונקעלער, א. מאנאחסקי.

מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאן און פאלקס-מאטיוון! ספעראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער, פובליק איינגעשטעלט דורך אירענא פרושיצקא. מוזיק-דירעקטאר—ה. רובין, רעזשי—דזשיגאן שומאכער. בינע-איינפעקטאר—מ. קאן, ליכט-עפעקטען—יעראן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג

ארעסטירט פערשפרייטער פון פאלשע דאלארען

(א) א קאלישער סוחר האט מיטגעטיילט דער אויספארשונגס-פאליציי, אז עפּיס אנ'אימבעקאנט פארפאלק האט איהם איינגעדרעהט א פאלשען 10 דאלאר שטיק. נעכטען האט א פאליציי בעאמטער אויף דער סטאציע בעמערקט א פארפאלק אין וואגאן, וואס האט געצאהלט מיט 10-דאלאר שטיק. האט ער זיי פערהאלטען און אויסלעגיטימירט מ'האט ביי זיי געפינען 100 פאלשע 10-דאלאר באנקנאטען. די פערהאלטענע יוליא און סטאניסלאוו קרושינסקי האט מען אפּגעשיקט אין טורמע.

געכאפּט די אויספיהרער פונ'ם איינברוך ביי קאראל סאמיא

אין אונזער פרייטאג-נומער האבען מיר מיט-געטיילט וועגען דעם דרייסטען רויב-אנפאל וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אין דער פירמע קאראל סאמיא, (פּיעטריקאווע 192). די גנבים האבען אויפגעבראכען אנ'אייזערנע קאסע, האבען אבער דאָרט גארנישט געפונען. זיי האבען צוגענומען א קאסעטקע אין וועלכער ס'האט זיך געפינען 250 זל. און פיל מכשירים, וואס זיי וועלען קענען נוצען.

די פאליציי האט פארגענומען אנ'ערגישע אויספארשונג און ס'איז איצט איהר געלונגען צו ארעסטירען די פערברעכער. מיט א צייט צוריק האט די פאליציי עבקומען א ידיעה, אז קיין לאדז זענען געקומען עטליכע קאסע איינברעכער און זי האט זיי געהאלטען אויף אבסערוואציע. נאכ'ן איינברוך ביי סאמיא, האט די פאליציי אין א בא-לוטאר מעלינע ארעסטירט די 4 איינברעכער.

צוגאב-פאבאר

מארגען מאנטאג, וועט זיין טעטיג אין פ. ק. או. אל. קאשטש שקי 21, א צוגאב פאבאר-קא-מיסיע פאר'ן יאהרגאנג 1908 און עלטער, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מילי-טער-דינסט און צוליב וועלכע עס איז סבה זיך נישט געשטעלט צו דער קאמיסיע.

אלע, וועלכע שטעלען זיך צו דער צוגאב-קאמיסיע, דארפען מיט זיך האבען די געהעריגע דאקומענטען

ארבייטסלאזיגקייט

45,700 ארבייטסלאזע אין לאדז

אויפ'ן שטח פון מלוכה'שען ארבייטס-פער-מיטלונגס-אמט אין לאדז זענען אויפ'ן 27 דעצעמ-בער געווען פערערגיסטרירט 47483 ארבייטסלאזע פון דעם בלויז אין לאדז 33 692 צו דעם זענען נאך צוגעקומען פרישע 12.000 וואס זענען גע בליבען ארבייטסלאז צוליב'ן אפשטעלען די אר-בייטען אויף חנאות, אונטערשטיצונגען האבען בע-קומען 13.489 ארבייטסלאזע, פון זיי אין לאדז – 10.238.

דורכ'ן אמט האבען בעקומען ארבייט 29, ארויסגעשיקט אויף ארבייט 29.

דער אמט האט איצט 7 פרייע פלעצער פאר הויזדינער.

זעלבסטמארדען

(2) אויף 11 ליסטאפאד פאר'ן הויז נומער 90 האט מיט'ן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמארד אויסגעטרינקען יאדינע העלענא ראפאלסקא פון בזשעזשינסקא 112. פאנאטאוויטש האט איהר אפ-געפיהרט אין שפיטאל.

אויף וואוועלסקא גאס האט די פאליציי גע-פונען ליגען אין אנ'אומבעוואוסטען צושטאנד א פרוי, די פאנאטאוויטש האט פעסטגעשטעלט, אז זי האט זיך פערסמט מיט יאדינע און זי אפגעפיהרט אין א שווערען צושטאנד אין שפיטאל אויף דרעוו-נאווסקא.

נייע פאך-קורסען אין לאדז

דער וועב-מייסטער פעראיין אויף זאכאדניא 63 ערעפענט פון יאנואר 1931 פאך-קורסען. די קורסען זענען אלערערשט ניצליך פאר מייסטער און אנדערע מיטארבייטער אין דער טעקסטיל-אינ-דוסטריע, ווייל זיי געבען די מעגליכקייט צו פערברייטערן זייערע ידיעות און קענטנישען אויף די טעכנישע געביטען, אהן וועלכע א מאדערנער מייסטער אדער פאכמאן האט נישט די מעגליכקייט צו ארבייטען אויף א זעלבסטשטענדיגען פאסטען.

אין ערשטען האלבען יאהר ווערען געעפענט די פאלגענדע קורסען:

טעכניש-צייכנען, טעקסטיל-כעמיע, עלעקטרא-טעכניק, פראקטישע מאטעמאטיק, בוך-פיהרונג, טעקסטיל-טעכנאלאגיע, בינדונגס לעהרע און פאב ריק-ווירטשאפט.

ס'איז ווערט צו בעמערקען, אז די קורסען פון טעכנישען צייכנען, בוכפיהרונג א. ד. ג. גע-בען די מעגליכקייט פאר יונגעלייט זיך אויסצובי-לדען אלס זעלבסטשטענדיגע צייכנער, בוכהאלטער א. ד. גל.

נאך דעם ענדיגען פון די קורסען קריגען די צוהערער א צייגניש פון דער עגזאמינאציאנס-קא-מיסיע

דורך דער מאטעריעלער שטיצע פון וועב מייסטער-פעראיין קריגען די קורסען די מעגליכקייט זיך צו בענוצען מיט טעכנישע און טעכנאלאגישע מאדעלען, מיט א רייכער פאך-ביבליאטעק א.ד.גל.

די קורסען ווערען געפיהרט אין די אוונט-שעה'ן דורך אינזשינירען און פראפעסארען, וואס האבען שוין היבשער זיך א לאנגיעהריגע פראקטיק.

אויספיהרליכע פראספעקטען גיט ארויס דער סעקרעטאריאט פון די קורסען טעגליך פון 6–8 אוונט, זאכאדניא 63.

א גנבה אין א שוהל

(–) פון דער פלאצקער שיהל, ווסכאדניא 29 האט מען ארויסגע'גנב'עט אלע עלעקטרישע לאמפּ-לעך.

פון פעראייניגטען שקל-קאמיטעט

צוליב דעם, וואס היינטיגע וואך ענדיגט זיך דער טערמין פון שקל-פערקויף, איז דער קא-מיטעט שוין צוגעטרעטען צו דער ליקווידירונג פון דער אקציע. אלע ארגאניזאציעס און פערזאנען וועלכע האבען בעקומען שקלים צו פערשפרייטען, וועלען אויפגעפאדערט ווערען אויסצינוצען די לעצטע פאר טעג ביז צום 31 טען ה ח פאר א פערשטארקטען שקל-פערקויף אין ארייגצינוצען אוצארט אין דער קאסע פון קאמיטעט די געלדער צוזאמען מיט די תלושים פון די פערקויפטע שקלים כדי צו ערמעגליכען ביז צום אנגעוויזענעם טערמין די פולשטענדיגע ליקוו דירונג פון דער אקציע.

קאנפיסקירט דעם „לאדזער ארבעטער"

פרייטאג איז קאנפיסקירט געווארען דער פועלי-ציוניסטישער וואכענטליכער ארגאן „לאדזער ארבעטער" פאר'ן לייט-ארטיקעל א. ג. „צוויי אינ-טערפעלאציעס".

פערזענליכעס

(2) דער שעף פון מיליטערישען קרייז-גע-ריכט פאלקאווניק ארסקי איז אריבער אויף עמע ריטור.

אויף עמעריטור זענען אויך אריבער קאפי טאן צעזאריי נאוויצקי און מאיאר עדווארד צי-שצווסקי פון ד. א. ק. IV.

גליטש

(א) אין פערלויף פון די 2 טאג חיא האט די פאגאטאוויע ערטייל'ט הילף אין 11 פאלען מענשען וואס האבען זיך אויסגעגליטשט אין גאס אדער אראפגעפאלען פון די טרעפ. כמעט אלע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

גנבות

(2) אין דער וואוינונג פון יוליאן זילבער-שפיק אויף פּיעטרקאווער 265 האבען זיך אריינ-געכאפּט גנבים, ווען קייער איז נישט געווען אין שטוב און האבען ארויסגע'גנבעט מלבושים, פאלי-ציי האט ארעסטירט עטליכע פערזאן אלס פערדעכ-טיגע אין אויספיהרען די גנבה.

אויף פּיראמאוויטש 15 האבען גובים אפגע-בראכען דעם שלאס אויף דער טיר פון דער וואוי-נונג פון מאיר שטייף און ארויסגע'גנבעט א פיטער און ווערט פון א פאר טויזענד זל. פאליציי זוכט די גובים.

היינט לעצטער טאג פון דער בילדער-אויסשטעלונג

היינט 10 אוונד ווערט געשלאסען די אינ-טערעסאנטע בילדער-און-סקולפטור-אויסשטעלונג פון די בעקאנטע לאדזער קינסטלער: קאהאנא, ליבעל-סקי, פינקעלשטיין, טשעשאט, הירשפּרונג און קו-דעוויטש, וועלכע געפינט זיך אין די הערליכע זא-לען פון גייערס-פאלאץ אויף מאניושקי 2 ערשטער שטאק פיאנע.

כדי צו געבען די ברייטסטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג די מעגליכקייט צו בעזוכען די דאזיגע אינטערעסאנטע אויסשטעלונג איז דער איינטריטס-פּרייז פעקליגערט געווארען אויף 25 גראשען פון פערזאן. די אויסשטעלונג איז אפען פון 10 פריה ביז 10 אוונד.

> **קופאן**
> **אויף א יורידישער עצה**
> גילטיג זונטאג, דעם 28-טען דעצעמבער
>
> א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאק-ציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאווער 21.
> אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
> – פון דעם זעלבען טאג. –

אנטישווינדזוכט טעג

היינט 12 א זייגער בייטאג וועט ד"ר סקאלסקי האלטען א פארלעזונג אין שטעטישען קינא א.ד.ט. „נעזעלשאפטליכע בעדייטונג פון קאמף מיט שווינדזוכט".

אין לאקאל פון אימצא וועט ד"ר סקשעוויטש 12 א זייגער בייטאג האלטען א פארלעזונג א.ד.ט. „שוויגרזיכט פון הויז".

12.45 וועט אין לאקאל פון „פּושלאסטש" ד"ר מיעטש. קאן האלטען א פארלעזונג א.ד.ט. „וואס יעדער דארף וויסען וועגען שווינדזוכט".

היינט 3 א זייגער בייטאג וועט נאטשעלניק עדוו. ראסעט האלטען דורכ'ן ראדיא א פארלעזונג א.ד.ט. „די וואוינונגס בעדינגונגען און שווינדזוכט".

מארגען, מאנטאג 7.10 אין אוונט וועט ד"ר מיסיאן האלטען א פארלעזונג א.ד.ט. „שווינדזוכט און די היגיענע פון אלטעגליכען לעבען".

א אינסטרוקטארען-קורס

מיטוואך 8 אין אוונט איז פארגעקומען אין לאקאל פון „הזמיר" די פייערליכע ערעפנונג פון אלפוילישען אינסטרוקטארען-קורס פון דער ארגא-ניזאציע „הרצליה". צו דעם קורס זענען געקומען א ערך 80 אנטיילנעהמער פון העכער 30 שטעט אין פוילען. דעם קורס האט געעפענט מיט א העב-רעאישע אנשפראכע שמעון ראגאזשינסקי, דערנאך האט מתתיהו גייזלער געהאלטען א רעפעראט וועגען דער „הרצליה"-בעוועגונג. נאך דער רעדע פון דעפ. ד"ר ראזענבלאט איז די פייערונג געשלאסען געווארען מיט'ן געזאנג פון „התקוה".

דער קורס וועט דויערען 10 טאג און וועט ארומנעמען אלע פראבלעמען וועלכע זענען שייך צו דער ציוניסטישער יוגענד-ערציהונג.

2-יעהריגער יובילי-פייערונג פון לאדזער „יונגבאר"

(ל) נעכטען איז פארגעקומען א גרויסע אקאדעמיע אין פילהארמאניע זאל, געווידמעט דעם 2-יעהריגען-יובילי פון דער לאדזער „יונגבאר"-ארגאניזאציע. ביי אנ'איבערפולטען-זאל עפענט ה' י. גערסנער די אקאדעמיע און שטעלט זיך אפ אין עכל'כע ווערמער אויף דער איבערגעמאכטער ארבייט. נאך א פייערליכען אויפמארש פון 200 מונדירטע „יוניבאריסטען" בעגריסען די ה"ה יאמא („יוגענט"), פעדעלמאן („פועלי ציון"), באנד (פון אפ פעראיינען) און ש. ראזענבערג פון די ארבייטער-קולטור-ארגאניזאציעס.

אין נאמען פון דער צענטראלער קינדער-ארגאניזאציע „יונגבאר" האט דעם אפיציעלען טייל פון דער פייערונג געשלאסען ה' י. קארנער פון ווארשא.

נאכדעם זענען אונטער דער לייטונג פון ה' י. בערלינסקי פארגעקומען גימנאסטישע איבונגען און פּיראמידען אויסגעפיהרט דורך די „יונגבאר"-אפטיילונגען ביים „שטערן"-קלוב. דער אויפטריט איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן גרויסען עולם מיט שטארקע אפּלאדיסמענטען. צום סוף האט דער „דראמאטישער קינדער-קרייז" אויפגעפיהרט אונטער דער רעזשי פון ה' מ. פולאווער פאלגענדע רעווי-נומערען: „חסידים אויף דער לינקער זייט, פּאטפּוריסטישען מארש פון ב. יאשיענסקין און יודישע פרנסות.

אונטער די קלאנגען פון דער פ"ב „שבועה" וועלכע איז אויפגעכאפּט געווארען דורכ'ן גרויסען ארבייטער-עולם איז די אקאדעמיע געשלאסען געווארען.

לעצטע 2 געזעגענונגס-פאר-שטעלונגען פון פאול בארטאשאן

היינט און מארגען קומען פאר די לעצטע 2 געזעגענונגס פארשטעלונגען פון בעריהמטען אר-טיסט פאול בארטאשאן, וועלכער האט אזויפיל שיינקייט, אזויפיל פרישקייט אריינגעבראכט אין יודישען טעאטער אין לאדז, זיין אפשיד פון אונז וועט זיין א גרויסער פערלוסט. גרייטען זיך טאקע די טעאטער-בעזוכער הארציג צו געזעגענען פאול בארטאשאן, וועלכער האט זיי פערשאפט אזוי פיל נחת רוח.

היינט ווערט געשפּילט צום לעצטען מאל „יא א מאן – נישט א מאן?" די דאזיגע פיעסע האט פרייטאג און שבת געמאכט א געוואלדיגען רושם.

מארגען – די לעצטע פאפולערע פארשטע-לונג, ס'ווערט געגעבען „היינקעמאן" מיט פאול בא-רטאשאן אין דער הויפט-ראל.

צוויי חנוכה-קאנצערטען

דער הערשמאן-קאנצערט

מרדכי הערשמאן, איז אהן ספק דער בעסטער חזן פון דער איצטיגער צייט, אפילו ווען ער האט שוין נישט די גלאנצפולע און אין אלע רעגיסטערן אויסגעגליכענע פרישע טענאר-שטימע, ווי זי איז געווען דעמאלס, אין אכטצעהן יאהר, ווען ער האט דא אויפגעטרעטען. היינט איז די שטימע אין איי-ניגע שטעלען „גרעל" געפרעסט, און די הויכע טענער זענען זעהר שמאל און מאס; זינגען זינגט ער אבער נאך זעהר אנגענעהם, און נאך בעסער וואלט עס געווען, ווען ער וואלט געשטאנען ביים עלוד, וואו זיין ריכטיגער פלאץ איז אייגענטליך.

דאן וואלט מען נישט געזעהן און ווייניגער געהערט תנועות און מויל-קרימעניש, ציהען ביים לאץ און וועכטען-קנעפעל, הוסטען אלא-סיראטא. דאן וואלט ער געזעהן דעם „דע לפני מי אתה עומד", און מיר וואלטען געהערט, נאר תפי-לות און רעטשטאטיווע אין אנ'ערנסטע בעהאנד-לונג, נישט אדורכגעמישט מיט לידער ווי „פליישיגע, מילכיגע און פארווע יודען", וועלכע האט א קנאפ-פען שייכות מיט א חזן, ווען מיר זענען ספּעציעל געגאנגען הערען. דאן וואלט אויך דער איינדרוק געווען אנ'ערנסטערער.

דעהם איהר, מיינע ליבע צוהערער פון חזנישע קאנצערטען, אט דא ליגט די טראגעדיע פון אונ-זער גלות- און וואנדער-פאלק: אזוי ווי אונזער פאלק, אזוי אונזערע מגידים, חזנים, אקטיארען, בדחנים און במלנים וואנדערען – מאכען זיך, און אנדערע גייד.

א חזן געהערט צום עמוד, און נאר דאן איז זיין „אין כמוך" הייליג און מאכטווירקונג; ווע-שמועסט נאך, ווען ביים עמוד שטעהט אזא רגיל, ווי הערשמאן און מיט אזא אנגענעהם-זיסע שטי-מע, וועט שוין א צוהערער נישט זאגען „הפלא ופלא" און דערביי געניצען.... נאר ער וועט פיה-לען אין זיך די התפעלות און זיין אדורכגעדרונגען מיט'ן עכטען רעליגיעז-ערהאבענעם געפיהל, וואס סימוז ארויסרופען אזא רעטשטאטיוו ווי „אין כמוך".

אויך אלעקסאנדער...

אויך אלעקסאנדער האט געהאט די זכיה צו האבען א חנוכה-קאנצערט; אויך דארט האט זיך פערגלוסט צו פייערן דעם נס-חנוכה מיט אלע פיטשעווקעס, האט מען איינגעלאדענט דריי די-ריגענטען (לעז: דריי), אלע פעראייניגטע פראפ-פעסיאנעלע סינאגאגען-כארען, א לאדזער פידעל-ווירטואז און ספעציעלע סאליסטען, און אז אט די גאנצע מחנה איז געקומען מיט זייער קלאפער געצייג קיין אלעקסאנדער, האבען די סארווערס (לעז: ארדנערס) זיי אריינגעפיהרט אין קונסט-טעמפעל – אין דער „סאלע סטראזשאצקא", וועל-כע וועט ערשט אין א האלב יאהר ארום זיין אויסגעפערטיגט, און אין וועלכע עס הערשט נאך דער פראסט פון פאר צוויי יאהרען ווינטער...

די חברים-קינסטלער האבען אנגעהויבען צו קאנ-צערטירען נאך איידער דעם אלעקסאנדערער עולם האט זיך געחלומ'ט צו געהן אויפ'ן קאנצערט. נאטירליך האבען זיי ביים קאנצערטירט מיט די שטימען און אינסטרומענטען, נאר מיט די פּים און ציינער, וועלכע האבען פאר ציטערניש גע-קלאפט איינער אין צווייטען....

דאס האט נישט לאנג געדויערט – א קליינע פאר שעה, ביז וואנען די ערשטע פאר יונגע-לייטלעך האבען אנגעהויבען שטורמען די קאסע, וועלכע איז נאך גאר געווען פערמאכט (אזוי ווי אין אמעריקא, להבדיל), און אז דער עולם האט זיך מיט מזל, אין האלבוועגס, צוזאמענגעקליבען, האט מען זיך געכאפּט, אז די צוויי הויפט מחותנים פון דער שמחה פעהלען, ווי, דהיינו... דער גרו-סער „קאסע"-עולם, און דער פסנתר, דער פאר-טעפּיאן בלע"ז.

נאר אזוי ווי אין בית-המקדש איז געשעהען א נס, אזוי איז אויך דא געשעהען א נס: תוך כדי דיבור האט מען אנגעזאגט די בשורה, אז דער פסנתר איז געקומען פון לאדז, און גלייך האט זיך בעוויזען די גאנצע סטראזשאצקא-קאמאנ-דע, שלעפּענדיג אויף דער עסטראדע א גרויס פער-זעהעניש....

מ'האט מיט מזל אוועקגעשטעלט א געל-ברוי-נעם פארטעפּיאן, וואס וואלט געקאנט בעסער פון אלעקסאנדערער משכילים דערצעהלען די מכבי-גריכישע געשיכטע, א כלי, זאג איך אייך, מיט'ן אויג נישט צופערוואַרפען, און אז איינער פון די דריי דיריגענטען האבען איהם אונשולדיג אנגע-ריהרט, האט ער געברילט ווי די מכבי'שע חילות, ווען זיי זענען געגאנגען מיט די גריכען אין אנ-אטאקע.

נאך די אלע מאטערנישען, האבען אבער די גרויסשטעטישע געוויזען, וואס זיי קענען און גע-געבען א קאנצערט, פון אינסטרומענטאלט רעליגיע-זע און וועלטליכע מוזיק, וועלכע איז געווען מעהר פאסענד, פאר לאדז ווי פאר אלעקסאנדער!

D-ski

פלענאר-זיצונג פון „קרן היסוד"

הײנט, 5 אזײגער נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע א פלענאר-זיצונג פון „קרן היסוד"-קאמיטעט. אויף דער טאג-ארדנונג שטעהען וויכטיגע פראגען אין צוזאמענהאנג מיט דער בעפארשטעהענדער יובילעאום פייערונג פון „קרן היסוד" און דעם בעזוך פון דירעקטאר פון קה"י, דיכטער לייב יפה און דירעקטאר אסקאר וואסערמאן פון בערלין.

צו דער זיצונג זענען אײנגעלאדען געווארען די אנגעזעהענסטע עסקנים פון דער שטאט.

גרויסער ערפאלג אין „ארט"

פון פראגראם „ווער מיר זוכט געפינט"

„ארט" האט מיט דעם נײעם פראגראם אריינגעטראפען אין פינטעל, דער פראגראם איז אנגעפילט מיט כל-טוב, פרעהליך זארגלאז מיט עטליכע זעהר ערנסטע קאמעראלע וימערען.

די טעקסטען פון אונזער גרויסען י. ל. פרץ, פון בראדערזאן, טונקעלער און ש. אנאיסקי נעהמען אויס אויפן הכסכטען אופן, ציל כע נומערן ווערען בײ יעדער פארשטעלונג ביס'רט.

מיט אײן ווארט אריינגעטראפען!

הײנט ווערט געשפילט 2 מאל: 7,45 און 9,45 אווענט.

פון קינא-טעאטער „ביקא"

אין קינא טעאטער „ביקא" ווערט איצט געשפילט מיט גרויסען בײפאל דער שעהן הערליכער פילם א. נ. „ליבע ערצעהלונג" (אדער די ליבע פון א טשערקעס). דער דאזיגער פילם וועלכער שילדערט: די רייזע פון פערסישען פירשט אחמעד און בעקענענדיג זיך מיט א שעהנע אייראפעערין אליציא. די סימפאטישע צווישען זיי בײדע יונגע באלד פערוואנדעלט אין א שנעלע און הייסע ליבע. צום גרעסטען בעדויער מוז די ליבע פון פירשט צו דער שעהנער אליציא איבערגעריסען ווערען און ער פאהרט צוריק אין זיין היימאט, אהיימקומענדיג פיהלט ער צו די שעהנע אליציא א גרויס בענקעניש, נאך א לענגערער צייט קומט צו פאהרען נאך פערסיען אליציא'ס מאן און וויל נקמה נעמען אין דעם פירשט אחמעד.

דער דאזיגער פילם פערמאגט נאך א סך זעהר אינטערעסאנטע מאמענטען אין וועלכע די הויפט ראלען פיהרען אויס די שוישפילער רא... און זיין פארטנערין מארצעלינא דאי, וועלכע שפילען זעהר גוט און ערגענצען דעם ערפאלג פון בילד.

חנוך-פײערונג פון „מנורת המאור"

הײנט, זונטאג קומט פאר אין דער אלטשטעדטישער שוהל א גראנדיעזע חנוך פײערונג, אײנגעארדנעט דורך דער חבורה „מנורת המאור" מיט'ן אנטײל פון בארימטע רעדנער און זנ'ארקעסטער.

פון פעראיין „נושאי המטה וגמילות חסדים" פלאץ וואלנאשטשי 3.

מיר זענען מודיע אלע אונזערע געעהרטע מיטגלידער, אז איה זונטאג, ס' זארא (דעם 11 טען יאנואר 1931) קומט פאר אין אײגענעם לאקאל אויף פלאץ וואלנאשטשי 3

די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג פון פעראיין

צום 1-טען טערמין 4 אזײגער נאכט. פאר א גענוגענדע צאהל מיטגלידער און צום 2-טען טערמין בײ יעדער צאהל פון מיטגלידער אין דעם אײגענעם טאג 6 אווענד.

דער טאג-ארדנונג איז פאלגענדער: 1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פארזיצענדען און אסעסאר'ן, 3) קאסע- און טעטיגקייטס-בעריכט פון יאהר 1930, 4) בעריכט פון רעוויזיאנס-קאמיסיע, 5) בודזשעט אויפ'ן יאהר 1931, 6) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע אויפ'ן יאהר 1931, 7) פרייע פארשלאגען.

בעמערקונג: אהן פארצייגען די אײנלאדונגס-קארטע אויף די פערזאמלונג וועט נישט אריינגעלאזען ווערען.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

זשעראמסקיעגא 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיר נאז, האלז, אויערען	3½ — 4½
ד"ר הערשנקאר מינרע-קראנקע	11-9, 3 — 4½
ד"ר ישיטאמ אינערליכע קראנקהייטען	12 — 2
ד"ר ביבערגאל הויט און ווענער. קר	11½, 12½
ד"ר שמירנעלד נערווען און אינטשע קר.	1 — 9
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקהייטען	1½ — 12½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	8 — 9
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½ — ...

דר' בייש-ראזיע ... פון 1 ביז 5 ... מעדיצינישע ... אין לעטשניצע ... אלע ארט אנאליזען ... פריינטאג ...

אימפונגען געגען שארלאטין.

בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאושינסקי - סטאראפאלסקא

צעהן-ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציינער, קאראנען, פאמפען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

בוכהאנדלונג בערלינסקי

נוצט אויס די געלעגענהייט!

10 בענדער אנאטאל פראנס פריהער 75 זל. יעצט נאר 25, נעארג פינק מיך הונגערט אנשטאט 9 נאר 4.50 אויך קען מען בעקומען אלע אויסגאבען פון קאאפעראציוו ביכער, קלעצקין, קולטור ליגע, בוזא, יאטשקאווסקיס פאפולערע ביבליאטעק, ניטלין, גאלדפארב און אלע אורטאדאקסישע אויסגאבען, אמעריקאנער אין בערלינער און סגאבען, א ספעציעלער אויסוואהל פון פיעסען און בילדער.

צו בעקומען

אלטשטאט 12 אין הויף בײ נ. בערלינסקי

נאכמיטאג-חדר

פאר קינדער, וואס לערנען אין פאווסעכנע שולעס

פון י. ד. ראזענפעלד

פלאץ וואלנאשטשי 6 (נייע שטאט)

מעלדעט, דאס עס ווערען אנגענומען קינדער פון יעדער עלטער צו לערנען אלע למודי קודש, עברי, חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, העבראיש און יודיש.

3 זל. א וואך 3 זל.

אײנשרײבען פון נײע תלמידים פון 4—7 אווענד. געדענקט דעם אדרעס: נײע שטאדט 6 קווער אפיצינע, רעכטס, 2-טער שטאק.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייט.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 12—1 און פון 7—4 אווענד.

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.

אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32

עמפפאנגס-שטונדען 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען.

9 קאנסטאנטינער 9. טעלעפאן 127-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

Dr. MAZUR

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. RACHELA Lewi

Żeromskiego 24, tel. 142-72

ספעצ. קינדער-קראנקהייטען.

Dr. med.

A. Uryson

אינערליכע קראנקהייטען

ספעצ. מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 20 טעל. 125-85

(11 טער ליסטאפאד)

אויפנעהם-שטונדען פון 3—5 נאכמיטאג

אבארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט אין אפצימבער.

צו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33,

אין 2-טען הויף, פאר טער.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 151 78

צוריקגעקעהרט

הויט און ווענערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהיילאנשטאלט.

נעמט אן פון 4—7 אווענד

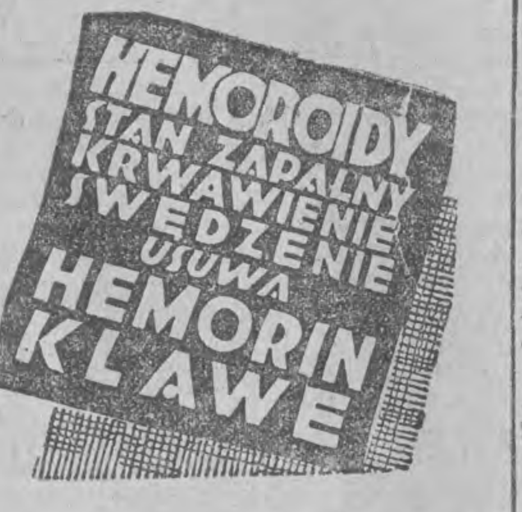

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSK

האט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 9 — 2 נאכם. און פון 5 — 9 אווענד

פאר דאמען בעזונדערע ווארטע-צימער.

Dr. med.

B. Robinson

פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86

דאנסום

בײ דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

54 ראקיטשינער 54

עמפפעהלט אײגענע סחורות, זאווי פון אנדערע טרשטקאסיגע פאבריקען

צו געבויטע פאבריקס-פרייזען

רעשעלעך, סוקינדא, בראקען, בארכאנען, פלאנעלקעס און אנדערע ווידזעווער סחורות

דאמען-וועש

מענער-וועש

וואלנע דאמען סחורות

וואלענע מענער-סחורות

זײדענע-ווארען גרויס אויסוואהל.

וועלוועטען

שטרימפ fil d'Ecosse און זײדענע

שקארפעטען

הענדשקעס

שיך

באטעס און קאלאשען

זעמטליכע גאלאנטעריע-ווארען

מענער-אינציגער

מענער פאלטעס

וואלענע טיכלעך

קאלאניאל-ווארען

דערנעהרונגס-ווארען

דאס קויפען פערפליכטעט נישט

מיר בעטען די ג' קונדשאפט צו בעזוכען אונזער נײ-ערעפנעטען, דעם רײך-פערזעהענעם מאנסום

ראקיטשיבער 54, צופאהר מיט די טראמווייען 10 און 16

וויכטיג פאר דרוקער, שאכטעלמאכער און בוכבינדער!

דערמיט מאך איך בעקאנט אז איך נעהם אן צו שלייפען לאנגע מעסערס, שערען פאר פאבריקס אין מיין מעכאנישע שלייפעריי

פאמארסקא 14

בײ ל. מיכאלאוויטש

פרייזווערדיג צו פערקויפען

2 פאמעט נײע שענק

מיט שייבען געאייגנעט פאר כעמישע וועשערייען אדער מאגאזינען, צו ערפאהרען אין דער כעמישע וועשעריי „עון רינא" צעגעלניאנא פיעטריקאווער 152 אין הויף.

ס'ווערט געזוכט א קאנצעסיאנירטע לאקאל

אויף א פראצאווניע אין צענטרום שטאט אהן אפטרעט-זאל. מעגליכקייטס — געוואונשען. צו ערפאהרען 10154 אדמיניסטר.

השבת אבדה.

פריטאג בײנאכט האב איך אין „ארט" פערלוירען א פארטפעל מיט חשבונות. דער געפינער וועט באקומען א גוטע בעלוינונג פאר קײנעם קײן שום ווערט נישט אויסער... צו גרינשפאן, בוזשאושיגער 13, אדער טעלעפאניש מעלדען 187-86. דיסקרעציע גאראנטירט. 10152

א לעצט צימער

בײ אן אנשטענדיגער פאמיליע פון זאפארט צו פערמיטען. קילינסקי 89 לינקע אפיצינע, וואהנ. 15.

וויכטיג פאר דער פראווינץ!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז מיר האבען ערעפנעט א לאגער אין לאדז,

פיעטריקאווער 40, לינקע אפיצינע, פארטער א. ס.

Skład Komisowy

PRZEDSIĘB. HANDL. **„REZYNA"**

יעדער פארזאהען מיט א רייכען אויסוואהל פון זעמטל. כאלאשען און באטען פון דער פירמע **„REZINOTRUST"**

מיט אכטונג

Przedsięb. Handl. „REZYNA"

Łódź, Piotrkowska 40, tel. 145-32.

9726

די גאַנצע וועלט רויכערט „OSMAN“

איז איבעראַשט געוואָרן דורך די נייע ערפינדונג פון די גילזען

גילזען „OSMAN“ איז דער טריאומף פון דער טעכניק און דער גילזען-בראַנזשע!

וועלכע ענטהאַלטען 4 וואַטעס.

פערלאַנגט איבעראַל נור גילזען „OSMAN“!

Kino-Teatr Spółdzielnia

40 Sienkiewicza 40

אָנהויב פון די סעאַנסען אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת. זונטאָג און יום-טוב 2 נאָכמ. לעצטער סעאַנס 10 אָוונט.

הייגט גרויסע פרעמיערע!

„ווענוס“ „WENUS“

פּרעכטיגער פילם א. נ.

היינט גרויסע פרעמיערע!

אין דער הויפּטראָלע: KONSTANCJA TALMADGE

די זאַך שפּילט זיך אָפּ אויפ'ן דעק פון א ליקסוס-יאַכט שיף אין מאַ״ס ל. :-: אויפ'ן 1-טען סעאַנס זענען די פּרייזען פון עלע פּלעצער צו 60 גר אויך די איבעריגע סעאַנסען פון 75 גר. ביז 1.20 זל. מיטגלידער בילעט-ען צ 90 גר. זענען גילטיג שבת, זונטאָג און יום-טוב

נעכסטער פראָגראַם: גרויסער שלאָגער פון סעזאָן „נו עדן פון פערליבטע“ מיט VILMA BANKY אין דער הויפּטראָלע.

היינט פרעמיערע!

„נור דיך האָב איך געליבט“

פילם פון רייצענדע מעלאָדיעס, ליבע — דער און סענטימענטען — —

דראַמע געשאַפען אויפ'ן גרונד פון די איצטיגע בעציהונגען, פרויען-עמאַנציפּאַציע און צאַהלרייכע טראַגעדיעס פון היימישען לעבען. דאָס דאָפּעלטע לעבען פון אַן אַרטיסטקע: טריומפען און ליבעס-אָפּגלאַנץ ציהען צו דער ביהנע און די ליבע פון א מוטער צו קינד און מאַן. :-: אין די הויפּטראָלען: MADY CHRYSTIANS, HANS STÖWE

אויסער'ן פּראָגראַם: פליישער-קאָמעדיע א. נ. „ווי ליב ס'איז אין זומער“ און אַקטועליטעטען-זשורנאַל.

אָנהויב אין וואָכענטאָג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און יום-טוב 1 בייטאָג. .׃. פאָפּולערע פּרייזען פון די פּלעצער.

קינאָ-טעאַטער STYLOWY

(dawniej „ŚWIT”)

POMORSKA 89.

פון דאָנערשטאָג דעם 25 דעצעמבער און פאָלגענדע טעג! גרויסער יום-טוב-פּראָגראַם!

„אַמאָל איז לעבען“

GLENN TRYON, KATHRYN GRAWFORD

שפּראַצענדער מיט הומאָר פּאַרס, וואָס פערטרייבט אלע זאָרגען און לעבענס דאגות. :-: אין די הויפּט ראָלען:

אויסער'ן פראָגראַם: „העלדענטאַט פון א זשורנאַליסט“ פּרעכטיגע דראַמע געשאַפען אויפ'ן גרונד פון העלדישען לעבען פון א זשורנאַליסט.

פערגרעסערטער אָרקעסטער. דער זאַל איז גוט בעהייצט. אָנהייב 5.30 נאָכמיטאָג. שבת, זונטאָג און יום-טוב 3 א זייגער נ״מ. לעצטער סעאַנס 9.30 אָוונט.

קינאָ-טעאַטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

פון 25 טען דעצעמבער און פאָלגענדע טעג!

פּראַכטפולער יום-טוב-פּראָגראַם!

„פּערראַט“

(די ליבע פון רבינ'ס טאָכטער צו אַן עסקדרייבערשען אפיציר)

עמאָציאָנירענדע דראַמע פון דער וועלט-מלחמה. די פּראָזע פון דער שפּיאָן. גנבה פון געהיימע דאָקומענטען. פילם פון שטאַרקער דראַמאַטישער שפּאַנונג. אינטערעסאַנטער אינהאַלט. קאָנצערט שפּיל. אין די הויפּטראָלען:

VIVIAN GIBSON, ALBERT STEINRÜCK

ELIZA LA PORTA, ALFONS FRYLAND

צו דעם אויגיגען בילד איז אַנגעשריבען געוואָרען א ספּעציעלער כאָר, וועלכער וועט א ויספיהרען די שענסטע לידער און אַריעס.

נעקליבענער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' כטעפּאַנסקי

אָנהויב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאָג. דער זאַל איז גוט בעהייצט.

קירצליך קומט: „Gwiaździsta Eskadra“ קירצליך קומט:

לעטשניצע

צאָהן-ערצטליכער גאַבינעט

און רענטגען-אינסטיטוט

(דיאַגנאָסטיק אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראַפּיע)

זגערזשער 17 טעל. 116-33

ווענעראָלאָגישער גאַבינעט

טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאָכמיטאָג.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך

אז תשכב בריח ושענן כי הלך בתום

ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זעלבע נאָר קומען אין ביורא

פון ד. מאַנעלא

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף

פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיציגע פּאַ טער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקטליך און געוויסענהאַפט בעשריבען א. לערליי ביטעס: ציווילע, קאַרגע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטעס, קלויזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פּוילען, ווענען דירות אין אויסלאַנד ראַזיעמטשאַ, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען בא מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אַכטונג ד. מאַנעלא,

פּיעטריקאָווער 17, 1-טער הויף

קלאַנג-פילם-טעאַטער „MIMOZA“

ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאָלגענדע טעג!

אומשולדיגע עבירה

אין די הויפּטראָלען:

COLLEEN MOORE

i ANTONIO MORENO

אויסערדעם: א קלאַנג-צוגאַבע. אויסערדעם:

אָנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאָג און יום טוב 3.30 נ״מ

דאַנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאַר

ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי

ביטעס, אנקלאַגעס און קלאַוזולעס

ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים.

שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען אין רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1931

ב. מאָז, 10 פּיעטריקאָווער 10

אַ עונג שבת PIEKIN אַ עונג שבת

קאָנט איהר נור האָבען, ווען איהר וועט אייער געבעקס, קיכלעך, טאָרטען, תאַבעס א ז.וו. באַקען מיט'ן גוט-בעוואוסטען און הכשר'ן באַק-פּראָשעק „PIEKIN“ פון דער אָרטאָדאָקסישער פירמע „Atocha“, צו בעקומען אין אלע קאָלאָניאַל-געוועלבער.

אונטערשטיצט די יודישע אינלענדישע אויסאַרבייטונג!

אַ עונג שבת PIEKIN אַ עונג שבת

---

44 וויכטיג פאַר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין

מעבעל

בעפאַר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מ־ן מעבעל געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44

טעל. 162-56

נאָר ביי מיר קענט איהר קריגען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג

בעמ.: כ׳קויף אויך גענוצטע מעבעל, דיוואַנעס, פּאָלצעז א. א. וו. קומט און איבערצייגט אייך!

Dr. N. HALTRECHT

ספּעצ.-ערצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנק.

נעמט אָן פון 8 ביז 9 פריה פון 12-3 נאָכמיטאָג און פון 8 ביז 9 אָוונט.

זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.

פּיעטריקאָווער 10

פאַר אינבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

ENGLISH

פאַר אָנפאַנגער און פאָרט-געשריטענע. קאָנווערסאַ-ציע, ליטעראַטור

צו צוגענגליכע פּרייזען

ערטיילט א פעהיגער פּעדאַגאָג. — אַדרעסען אין אַדמיניסטר. פאַר „Mir“

איך בעזיץ

א פּיאַנטאָוע געשעפט אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס אין בעסטען צענטרום אין האָט אויך קאַפּיטאַל און זאָל א שותף, א פּאַכטאַן צו וועלכען ס'איז גאַנץ נאָר אַרטיקעל און זאָל אויך האָבען אַביסעל קאַפּיטאַל. אַדרעסען אונטער „B. R.“ אין אַדמינ. פון דער צייטונג.

איונגעל

פון אָרענטליכע עלטערען, ווערט געזוכט אין שיך-מאַגאַזין פון

געבר. לענטשנער,

זשעראָמסקיעגאָ 99.

10157

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ, עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכם. נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען.

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. A. Landkof

פּאָלודניאָוואַ 15

טעל. 138-34

אינערליכע און קינדער קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 2-3 און 7-8 אָוונט.

Dr. med. W. Eychner

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפאָן 134-72

נעמט אָן פון 2-3 נאָכמ. און פון 7½-9 אָוונד.

וועכבעריד כירורגישע קליניק

„SANATO“

אַגראַדאָוואַ 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פּרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אַפּטיילונג פון ד״ר מעד. י. קאַרוש

עמפפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

כירורגישע אַפּטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאַנטאָר

עמפפאַנגס שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

Lekarz-dentysta Stanisław Gelberg

זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33

נעמט אָן פון 10-2 נאָכמ. און פון 4-7 אָוונט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט אָפּטראָגען א היים; אויף דער פּראָווינץ 6—זל. א חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען; אין טעקסט—40 . . . 60— . . . 4; פאַר א מילימעטער-שורה נאָכ'ן טעקסט—12 . . . 18— . . . 8; אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.